

Landelijke stand van het land

Doorontwikkeling beschermd wonen en maatschappelijke opvang

29 oktober 2020

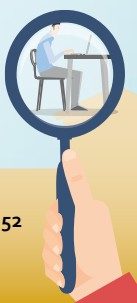
dr. Patrick Jansen
drs. Louise Pansier
Annika van de Belt, MSc, MA
Caroline Coumans

PJ/20/1809/domobw
Bureau HHM

Inhoud

Managementsamenvatting	3
1. Achtergrond en aanpak	7
1.1 Achtergrond	7
1.2 Aanpak	8
1.3 Leeswijzer.....	10
2. Beweging Beschermd Thuis	12
2.1 Beweging Beschermd Thuis.....	12
2.2 Regiovisie	15
2.3 Planning	16
3. Samenwerking	18
3.1 Governance en samenwerking tussen gemeenten	18
3.2 Samenwerking met betrokken stakeholders.....	20
3.3 Financiële afspraken	21
3.4 Inkoop en contractmanagement.....	22
4. Uitvoeringspraktijk	24
4.1 Voorzieningen en huisvesting	24
4.2 Toegang	26
5. Ontwikkefaciliteiten	28
5.1 Informatie landelijke ontwikkelingen BW-MO	28
5.2 Inspirerende voorbeelden	28
5.3 Procesbegeleiding	29
5.4 Samenwerkingsondersteuning	29
5.5 Beeldvorming	30
5.6 Afstemming andere ontwikkelingen.....	30
6. Analyse	32
6.1 Onderzoeksvraag 1: Realisatie gewenste doorontwikkeling	32
6.2 Onderzoeksvraag 2: Analyse	34
6.3 Onderzoeksvraag 3: Beweging beschermd thuis.....	35
7. Reflectie	40
Bijlage 1. Digitale uitvraag	43
Bijlage 2. Leidraad online regiobijeenkomsten	49

Managementsamenvatting

Aanleiding

In lijn met het advies van de commissie Dannenberg wordt in Nederland volop gewerkt aan sociale inclusie door mensen met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk te huisvesten in de wijk. Goede regionale samenwerking is de motor bij de doorontwikkeling van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. In opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft bureau HHM een onderzoek verricht om inzicht te geven in hoe het staat met het maken van uitvoeringsafspraken die voortvloeien uit het advies van de commissie Dannenberg, wat de ondersteuningsbehoefte is van gemeenten en andere partijen en hoe regio's van elkaar kunnen leren.

Achtergrond

Sinds 1 januari 2015 is in het stelsel veel veranderd voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Onder invloed van de herziening van het stelsel van de langdurige zorg is de verdeling van de voorzieningen en zorg aan deze cliënten over de verschillende wettelijke domeinen (Wmo, Zvw en Wlz) flink gewijzigd. Binnen deze context van wetten bracht de commissie Toekomst beschermd wonen (commissie Dannenberg) eind 2015 haar advies 'Van beschermd wonen naar beschermd thuis' uit. Kern van de visie is de sociale inclusie van de doelgroep van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Om goed uitvoering te kunnen geven aan dit advies is regionale samenwerking door gemeenten van groot belang. Daarom is besloten dat alle regio's een regiovisie moesten opstellen met concrete regionale uitvoeringsafspraken om de komende periode voldoende stappen te kunnen zetten richting 'sociale inclusie' en blijvend goed samen te werken.

De doorontwikkeling van beschermd wonen staat gepland per 1 januari 2022 en de doorontwikkeling van maatschappelijke opvang per 1 januari 2026. Er is een ingroepad van tien jaar (2022-2031) afgesproken¹ om van de huidige historische verdeling (over centrumgemeente) naar een objectieve verdeling (over alle gemeenten) te komen waarbij tegelijkertijd een beweging naar beschermd thuis in gang gezet wordt. De commissie Dannenberg heeft aangegeven dat de beweging complex is en tijd en geduld vraagt. Hier wordt met een ingroepad van tien jaar rekening mee gehouden. Om de doorontwikkeling goed vorm te geven maken regio's een ontwikkeling door in grofweg drie fases: 1) visie ontwikkeling, 2) maken van uitvoeringsafspraken en 3) uitvoering van die afspraken.

Aanpak

Om een beeld te krijgen van de realisatie van de gewenste doorontwikkeling van beschermd wonen en maatschappelijke opvang hebben we van alle 43 centrumgemeenten relevante documenten ontvangen en antwoord gekregen op een digitale uitvraag. Aan de hand van 45 online bijeenkomsten met gemeenten en hun stakeholders hebben we dit beeld scherper gekregen. De digitale uitvraag bestond uit vragen voortkomend uit de afspraken tussen het Rijk en gemeenten uit 2016 (uitvoeringsafspraken) en de Norm voor Opdrachtgeverschap die in 2020

¹ Advies expertiseteam MO-BW-BG, 2019

is vastgesteld. De mate waarin regio's uitvoeringsafspraken hebben gemaakt op deze onderdelen verschilt.

Algemeen beeld stand van het land

In alle regio's is een visie vastgesteld. Uit dit onderzoek blijkt dat alle regio's bezig zijn om die visie te vertalen in concrete uitvoeringsafspraken, maar tegelijkertijd blijkt ook dat er in 2021 nog veel te doen is om de uitvoeringsafspraken op alle onderdelen voor 1 januari 2022 gereed te hebben. De opgaven liggen op het gebied van samenwerking, inrichting van het zorglandschap en het creëren van passende huisvesting. Daarnaast heeft ruim de helft van de regio's aangegeven dat eerst duidelijkheid moet komen met betrekking tot enkele landelijke ontwikkelingen voordat de uitvoeringsafspraken definitief kunnen worden vastgesteld. Het betreft ontwikkelingen als het verdeelmodel, een uitwerking van het woonplaatsbeginsel en de Wlz-uitname. Daarnaast is de Norm voor Opdrachtgeverschap pas in 2020 vastgesteld, waardoor regio's tijd nodig hebben om daar nadere afspraken over te maken.

Aan de hand van drie hoofdthema's geven we een nader beeld van de stand van het land: beweging beschermd thuis, samenwerking en uitvoeringspraktijk. Per hoofdthema wordt aandacht besteed aan de mate waarin concrete uitvoeringsafspraken zijn gemaakt en waar mogelijk ook aan de mate waarin afspraken al uitgevoerd worden. Tevens besteden we aandacht aan de ontwikkelfaciliteiten die nodig zijn om de doorontwikkeling verder te realiseren.

Beweging beschermd thuis

Alle regio's beschikken over een regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang met aandacht voor de visie op de condities voor sociale inclusie. De fase van visieontwikkeling is goed op gang gekomen. In nagenoeg alle regio's is de regiovisie tot stand gekomen in afstemming met stakeholders. Enkele regio's zijn bezig met een herziening of concretisering van de visie. Uit dit onderzoek blijkt dat er een breed draagvlak is voor de condities voor sociale inclusie van de commissie Dannenberg en de beweging beschermd thuis, zowel onder gemeenten (centrum- en regiogemeenten) als onder zorgaanbieders en woningcorporaties.

Ondanks dat niet alle regio's de uitvoeringsafspraken gereed hebben wordt in enkele regio's ook al uitvoering gegeven aan de afspraken en daarmee aan de beweging beschermd thuis, bijvoorbeeld door actieprogramma's, pilots en de ontwikkeling van nieuwe producten. De mate waarin regio's hierin slagen is zeer divers. Iedere regio kiest hierbij zijn eigen ontwikkelpad en stelt zijn eigen prioriteit. Gezien het ingroeipad van tien jaar is het nog niet noodzakelijk om alle afspraken al gerealiseerd te hebben voor 1 januari 2022. Twee derde van de regio's beschikt over een actuele planning voor de realisatie van de doorontwikkeling per 1 januari 2022. Bij 30% van de regio's is de planning in ontwikkeling en 10% beschikt nog niet over een planning. Regio's gaan daarbij verschillend om met de tijdspaden beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Ongeveer een vijfde van de regio's pakt de doorontwikkeling van beschermd wonen en maatschappelijke opvang gelijktijdig op en wijken daarmee af van de landelijk voorgestelde planning om maatschappelijke opvang per 2026 door te ontwikkelen. De overige regio's maken wel een onderscheid en volgen daarmee de landelijk aangegeven tijdspaden.

Samenwerking

Zowel voor het maken van uitvoeringsafspraken als voor het realiseren daarvan is samenwerking tussen gemeenten en met stakeholders een belangrijke succesfactor. Ongeveer de helft van de regio's heeft afspraken gemaakt over samenwerking, de governance en de verdeling van verantwoordelijkheden tussen gemeenten. Op het gebied van niet-vrijblijvende governance heeft 20% van de regio's afspraken gemaakt. Concrete afspraken over de samenwerking met stakeholders zijn bij een groot deel van de regio's nog in ontwikkeling. Uit dit onderzoek blijkt dat regio's over het algemeen tevreden zijn over de samenwerking, zowel tussen gemeente als met stakeholders. Vaste overlegstructuren zijn hierbij helpend. Tegelijkertijd blijft het wel een opgave om goede samenwerking vast te blijven houden. Er zijn enkele belangrijke stakeholders die bij veel regio's nog niet of nog onvoldoende betrokken zijn. Binnen het gemeentelijk domein gaat het voornamelijk om afdelingen wonen, werk & inkomen, participatie en veiligheid. Daarnaast worden zorgverzekeraars en clientvertegenwoordiging door een aantal regio's gemist in de samenwerking.

Concrete afspraken over financiën vragen in veel regio's om aandacht. Een derde van de regio's heeft afspraken over budgetten, risico's en solidariteit vastgelegd. Bij de overige regio's zijn deze afspraken nog in ontwikkeling. Regio's wachten hierbij op duidelijkheid over de budgetten voordat definitieve afspraken worden gemaakt. Vaak is een richting voor financiële afspraken al wel bepaald. Bij een klein deel van de regio's zijn afspraken over het beperken van administratieve lasten en de inzet op meerjarige contracten nog in ontwikkeling. Een groot deel van de regio's, waarbij al wel afspraken zijn gemaakt, handhaaft de centrumgemeente-constructie. 80% van de regio's moet nog afspraken maken over de inkoop van plekken buiten de regio.

Uitvoeringspraktijk

Regio's zijn in deze fase (najaar 2020) voornamelijk bezig met een inventarisatie van de huidige zorginfrastructuur en het huisvestingsaanbod en daaropvolgend het ontwikkelen van wenselijk aanbod. Deze stap is noodzakelijk voordat overgegaan kan worden tot het maken van concrete uitvoeringsafspraken. Op dit moment heeft een minderheid van de regio's (40%) afspraken gemaakt over de verdeling en spreiding van voorzieningen en helderheid over beschikbaarheid en continuïteit van zorgfuncties. Zowel de beschikbaarheid over een passende zorginfrastructuur als voldoende huisvesting zijn aangegeven als belangrijke randvoorwaarden om de beweging beschermd thuis vorm te geven. Tegelijkertijd geven regio's ook aan dat hier grote opgaven liggen. Als opgaven worden daar nog aan toegevoegd 'landing' in de wijk en (dreigende) financiële tekorten.

Regio's die al hebben afgesproken hoe de toegang tot beschermd wonen wordt georganiseerd (60%), doen dit merendeels door de huidige centrale toegang te handhaven. Er zijn ook andere varianten: regio's die de toegang tot beschermd wonen volledig lokaal willen brengen, een 'knip' maken tussen Beschermd Wonen (regionaal) en Beschermd Thuis (lokaal) en regio's die een regionaal team formeren dat bestaat uit lokale toegangsmedewerkers.

Ontwikkefaciliteiten

Om verder vorm te geven aan het maken van uitvoeringsafspraken en de realisatie van deze afspraken hebben regio's diverse aspecten aangegeven die ondersteunend kunnen werken:

- informatie over landelijke ontwikkelingen beschermd wonen en maatschappelijke opvang;
- inspirerende voorbeelden;
- procesbegeleiding;
- samenwerkingsondersteuning;
- beeldvorming;
- afstemming andere ontwikkelingen.

Conclusie

In alle regio's wordt actief gewerkt aan de voorbereidingen op de aanstaande veranderingen rond beschermd wonen en maatschappelijke opvang. We zien dat overal de visies zijn opgesteld en dat die worden gedragen door de betrokkenen. In vergelijking tot de stand van zaken rond beschermd wonen en maatschappelijke opvang die in 2017 door AEF in beeld is gebracht, blijkt dat de gemeenten met hun stakeholders zijn doorgegaan met de doorontwikkeling. Vanuit de regiovisies is men verder gegaan met het maken van concrete uitvoeringsafspraken, waarbij de verschillen tussen regio's die in 2017 werden geconstateerd nog steeds bestaan, sommige regio's hebben meer vorderingen gemaakt dan andere. Daarnaast blijkt dat er komend jaar nog werk verzet gaat worden om alle uitvoeringsafspraken gereed te hebben voor 1 januari 2022. Hierbij heeft voorliggend onderzoek inzicht gegeven in de succesfactoren en in de faciliteiten die noodzakelijk zijn om de doorontwikkeling voort te kunnen zetten.

1. Achtergrond en aanpak

In lijn met het advies van de commissie Dannenberg wordt in Nederland volop gewerkt aan sociale inclusie door mensen met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk te huisvesten in de wijk. Goede regionale samenwerking is de motor bij de doorontwikkeling van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. In opdracht van het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) heeft bureau HHM een onderzoek verricht om inzicht te geven in hoe het staat met de uitvoeringsafspraken die voortvloeien uit het advies van de commissie Dannenberg, wat de ondersteuningsbehoefte is van gemeenten en andere partijen en hoe regio's van elkaar kunnen leren. De resultaten zijn beschreven in voorliggende totaalrapportage en 45 riorapportages (kenmerk: AT201813 – Regionale stand van het land) voor 43 regio's (twee regio's zijn verdeeld in twee subregio's).

1.1 Achtergrond

Sinds 1 januari 2015 is veel veranderd in het stelsel voor mensen met een psychische kwetsbaarheid. Onder invloed van de herziening van het stelsel van de langdurige zorg is de verdeling van de voorzieningen en zorg aan deze cliënten over de verschillende wettelijke domeinen flink gewijzigd. Begeleiding en ondersteuning voor mensen met een psychische stoornis is de verantwoordelijkheid van de gemeente op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo). Daar valt ook beschermd wonen en maatschappelijke opvang onder. Geneeskundige zorg voor de psychische stoornis vindt plaats als onderdeel van de huisartsenzorg, basis-GGZ en gespecialiseerde GGZ die wordt verstrekt op grond van de Zorgverzekeringswet (Zvw). Als de verzekerde verblijf nodig heeft in verband met de geneeskundige GGZ, wordt dit verblijf de eerste drie jaar verstrekt uit de Zvw. Is na drie jaar het verblijf nog steeds medisch noodzakelijk in verband met de geneeskundige GGZ, dan valt dit vanaf het vierde jaar onder de Wet langdurige zorg (Wlz). En met ingang van 2021 kunnen cliënten met een psychische stoornis ook toegang krijgen tot de Wlz als ze een blijvende behoefte hebben aan permanent toezicht of 24 uur zorg in de nabijheid. De verwachting is dat circa een derde van de huidige BW-cliëntenpopulatie toegang gaat krijgen tot de Wlz.

Binnen deze context van wetten bracht de commissie Toekomst beschermd wonen (commissie Dannenberg) eind 2015 haar advies 'Van beschermd wonen naar beschermd thuis' uit. Zij geeft daarin een visie op beschermd wonen, in relatie tot de maatschappelijke opvang en andere gemeentelijke taken. Kern van de visie is de sociale inclusie van de doelgroep van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Om goed uitvoering te kunnen geven aan dit advies is regionale samenwerking van groot belang. Daarom is besloten dat alle regio's een regiovisie moesten opstellen met concrete regionale uitvoeringsafspraken. Deze uitvoeringsafspraken zijn nodig om de komende periode voldoende stappen te kunnen zetten richting 'sociale inclusie' en blijvend goed samen te werken.

In 2017 is door AEF een onderzoek gedaan naar de stand van zaken met betrekking tot de ontwikkeling van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Daaruit bleek dat elke regio een plan had of werkte aan een plan met een inhoudelijke visie over hoe de ondersteuning aan de doelgroep van beschermd wonen en maatschappelijke opvang in de regio vormgegeven zou worden. De vorm en intensiteit waarin in 2017 werd gewerkt aan deze ontwikkeling verschilde tussen regio's. Elke regio ontwikkelde haar beleid in een eigen tempo. Het onderzoek heeft duidelijk gemaakt dat bij gemeenten en in de regio's veel energie en motivatie aanwezig was om de beoogde verandering te realiseren. Er werd een grote maatschappelijke noodzaak en behoefte gevoeld om de verandering snel te realiseren. Tevens bleek uit dit onderzoek dat in de praktijk meer gebeurde dan in de plannen werd weergegeven. Veel energie werd gestoken in de voorbereiding en (informele) samenwerkingsverbanden die niet tot uitdrukking kwamen in de plannen. De wijze waarop gemeenten onderling en met hun ketenpartners invulling gaven aan de samenwerking verschilde door lokale en/of regionale omstandigheden.

Gerelateerd aan beschermd wonen en maatschappelijke opvang vinden diverse ontwikkelingen plaats die duidelijk maken dat sprake is van een gezamenlijke opgave waarbij verschillende partijen vanuit hun eigen verantwoordelijkheid een bijdrage leveren. De VNG en Zorgverzekeraars Nederland (ZN) werken bijvoorbeeld sinds 2016 met een samenwerkingsagenda waarin ze hebben afgesproken om toe te werken naar een sluitend samenwerkingsnetwerk waardoor inwoners in elke regio verzekerd zijn van een goede samenwerking tussen gemeenten en zorgverzekeraars op zorg en ondersteuning. Ze hebben een werkstructuur afgesproken waarmee gemeenten en zorgverzekeraars met elkaar snel en effectief knelpunten in de regio kunnen oplossen.

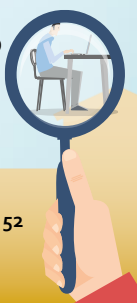
Daarnaast zijn zorgverleners, cliëntorganisaties/-initiatieven, zorgverzekeraars en gemeenten vanuit de landelijke stuurgroep wachttijden ggz samen op zoek naar oplossingen om wachttijden in de Geestelijke Gezondheidszorg (GGZ) te bekorten.

Eind juni 2019 stelde het bestuur van de VNG het advies vast van het Expertiseteam MO-BW. Het advies bevat 10 bouwstenen voor een zorgvuldige (financiële) doorontwikkeling van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. In juli 2019 nam het Rijk, met inachtneming van diverse punten, dit advies over waarmee een nieuw fundament is gelegd voor de doorontwikkeling.

En in juni 2020 is de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) aangenomen. Hiermee hebben gemeenten collectief uitgesproken dat ze willen samenwerken voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang met het oog op een voldoende gevarieerde en complete zorginfrastructuur.

1.2 Aanpak

Het onderzoek is in twee fases uitgevoerd waarbij in fase 1 het accent lag op het opvragen en analyseren van feitelijke informatie en in fase 2 op gesprekken met de regio's. De aanpak is afgestemd met het ministerie van VWS, de VNG, een begeleidingscommissie en klankbordgroep

waarin alle partijen waren vertegenwoordigd die ook deel uitmaken van het landelijk overleg maatschappelijke opvang / beschermd wonen / (ambulante) ggz (voorheen: landelijk overleg meerjarenagenda).

Fase 1, opvragen en analyseren:

1. Aan de hand van een digitale checklist hebben centrumgemeenten aangegeven waar ze in de regio's staan met betrekking tot de realisatie van de gewenste doorontwikkeling.
2. De respons op de digitale uitvraag, toegestuurde uitvoeringsafspraken en andere documentatie hebben we per regio geanalyseerd aan de hand van de volgende vragen:
 - a. Heeft iedere regio concrete uitvoeringsafspraken gemaakt? Zo nee, wat is daarvoor de reden? En wanneer zijn de uitvoeringsafspraken wel gereed?
 - b. In hoeverre heeft de regio de uitvoeringsafspraken gemaakt conform de bijlage behorend bij de brief van VWS-VNG (d.d. 18 oktober 2019)? Op welke onderdelen wel en op welke onderdelen (nog) niet?
 - c. Welke keuzes en afwegingen zijn er gemaakt? Is er een visie geformuleerd hoe de regio vanaf 2021 gaat samenwerken en is dit ook vertaald in financiële afspraken?
 - d. Heeft iedere regio een planning voor de realisatie van deze afspraken per 1 januari 2021? Zo ja, wat is de planning? Zo nee, waarom niet?
 - e. Wat is de stand van zaken met betrekking tot de deelonderwerpen van de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO)?

De digitale vragenlijst (zie bijlage 1) is afgestemd met het ministerie van VWS, de VNG, de begeleidingscommissie en de klankbordgroep en uitgezet tussen 19 augustus en 3 september 2020 onder alle centrumgemeenten. Dit heeft geleid tot 100% respons (N=43, waarbij binnen twee regio's sprake is van twee subregio's).

Fase 2, gesprekken met de regio's:

In de tweede fase hebben we het in fase 1 verkregen inzicht aangescherpt door online gesprekken te voeren met stakeholders uit de regio's. Tijdens deze gesprekken zijn onder andere de volgende vragen aan de orde gesteld:

1. In hoeverre slaagt de regio erin om de beweging 'beschermd thuis' op gang te krijgen (succesfactoren of struikelblokken)? Hoe wordt dit onderbouwd?
2. Wat zien de regio's als de belangrijkste opgaven voor de komende jaren?
3. Waarom zijn dit de belangrijkste vraagstukken?
4. Welke kansrijke opties zijn er in de regio's om verder te komen met lastige vraagstukken? Leidt dit tot een concrete ondersteuningsbehoefte en zo ja, hoe ziet dit eruit?
5. Waar is de regio trots op?
6. Op welke wijze pakken regio's deze vraagstukken in samenspraak met stakeholders op?

Aan de centrumgemeenten hebben we gevraagd om aan te geven welke personen deel kunnen nemen aan de regiobijeenkomsten om een zo goed mogelijk beeld te krijgen van de stand van zaken. Hierbij is gezocht naar een vertegenwoordiging van de volgende partijen: centrumgemeente, regiogemeente, zorgaanbieder, cliënten, woningcorporatie, zorg- en veiligheidshuis en VLOT-adviseurs.

Door de bereidwilligheid van diverse partijen om op korte termijn hiervoor tijd vrij te maken zijn we in staat geweest om 45 online regiobijeenkomsten te begeleiden in de periode van 7-25 september. Bij 38 bijeenkomsten waren verschillende stakeholders betrokken, in zeven regio's heeft een gesprek plaats gevonden met alleen maar vertegenwoordigers van gemeenten (centrumgemeente, regiogemeente en/of VLOT-adviseur). Deze centrumgemeenten gaven aan dat het qua tijdstip of proces niet schikte om in deze periode een regiobijeenkomst te organiseren met stakeholders. In totaal hebben ruim 250 personen deelgenomen aan deze gesprekken met een gemiddelde van zes personen per gesprek. Bij vrijwel alle bijeenkomsten waren naast centrum- en regiogemeenten ook zorgaanbieders aanwezig. Woningcorporaties en cliëntvertegenwoordigers waren bij ongeveer de helft van de bijeenkomsten aanwezig en de zorg- en veiligheidshuizen bij acht bijeenkomsten. Vanwege de korte termijn waarop de bijeenkomsten werden gepland kon niet iedereen erbij aanwezig zijn. Al deze personen hebben na afloop van de bijeenkomst de gelegenheid gehad om te reageren op de regiorapportage, waarna we de reacties hebben verwerkt.

De regiogesprekken zijn begeleid door een onderzoeker van bureau HHM waarbij gebruik is gemaakt van een leidraad (zie bijlage 2) die is afgestemd met het ministerie van VWS, de VNG, de begeleidingscommissie en de klankbordgroep.

In aanvulling op de digitale uitvraag en 45 regiobijeenkomsten hebben nog twee landelijke online sessies plaatsgevonden waarin de volgende zes thema's zijn toegelicht: beweging beschermd thuis, samenwerking, huisvesting, toegang/inkoop/contractmanagement, cliëntparticipatie en instroom/doorstroom/uitstroom. Aan de hand van enkele inspirerende voorbeelden die uit het onderzoek naar voren zijn gekomen is vanuit de praktijk een toelichting gegeven op de wijze waarop stakeholders deze thema's vormgeven. Per themasessie hebben circa 35-40 personen deelgenomen.

Het resultaat van alle bevindingen is op hoofdlijnen beschreven in voorliggende rapportage en per regio in 45 afzonderlijke regiorapportages. De regiorapportages beschrijven op hoofdlijnen dezelfde onderwerpen. Afhankelijk van de respons op de digitale vragenlijst en de inbreng van de deelnemers tijdens de regiobijeenkomsten zijn de onderwerpen per regio meer of minder uitgewerkt. De regiorapporten zijn bedoeld om een beeld te geven van de stand van zaken in de regio. Door de beschrijving van de aandachtspunten en ondersteuningsbehoeften kan het door regio's worden gebruikt om de doorontwikkeling verder te stimuleren.

1.3 Leeswijzer

Bij de uitvoering van het onderzoek hebben we gemerkt dat er een grote samenhang is tussen de onderzoeksvragen die in paragraaf 1.2 zijn beschreven. Daarom hebben we ervoor gekozen om de bevindingen allereerst in samenhang te beschrijven aan de hand van drie hoofdthema's: beweging beschermd thuis, samenwerking en uitvoeringspraktijk. Indien van toepassing besteden we per hoofdthema aandacht aan de uitvoeringsafspraken conform de VWS-VNG-brief van 18 oktober 2019 en de punten uit de Norm van Opdrachtgeverschap die betrekking hebben op het betreffende thema. Vervolgens gaan we in op de ontwikkelfaciliteiten die voortkomen uit

de ondersteuningsbehoeften van de regio's waarna we afsluiten met de afzonderlijke onderzoeksvragen en een reflectie. De individuele regiobeelden zijn langs dezelfde hoofdthema's opgemaakt en opgenomen in een afzonderlijke rapportage (kenmerk: AT201813 – Regionale stand van het land). Op deze wijze is eenvoudig een relatie te leggen tussen de landelijke rapportage en de regioreportages.

Hoofdstuk 2 beschrijft de beweging beschermd thuis. Dit hoofdstuk bevat een weergave van de wijze waarop regio's vorm geven aan het plannen en organiseren van de doorontwikkeling. We gaan in op de aanwezigheid van regiovisies (inclusief de condities van sociale inclusie) en de wijze waarop de regiovisies tot stand zijn gekomen. Daarnaast beschrijven we hoe de regio's vorm geven aan de beweging beschermd thuis, de succesfactoren en de aandachtspunten. We sluiten dit hoofdstuk af met informatie over de aanwezigheid van een planning.

Hoofdstuk 3 beschrijft de samenwerking. In dit hoofdstuk gaan we in op governance, samenwerking tussen gemeenten in de regio en met stakeholders, financiële uitvoeringsafspraken en inkoop en contractmanagement. We beschrijven of uitvoeringsafspraken gemaakt zijn, wanneer deze er zijn en wat voor type afspraken dit zijn. Op het moment dat er nog geen uitvoeringsafspraken zijn beschrijven we wat nog nodig is om tot deze afspraken te komen.

Hoofdstuk 4 beschrijft de uitvoeringspraktijk. Dit hoofdstuk bevat een weergave van de stand van zaken met betrekking tot de inrichting van de zorginfrastructuur, ofwel het landschap van de zorg in het domein van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Om beschermd thuis te kunnen bieden is het nodig dat aanbieders samen met gemeenten nieuwe infrastructuur gaan opbouwen met betrekking tot voorzieningen en aanbod. Hierbij besteden we ook aandacht aan het realiseren van voldoende geschikte huisvesting en de inrichting van de toegang. We beschrijven of uitvoeringsafspraken gemaakt zijn en zo ja welk type afspraken dit zijn. Daarnaast gaan we in op de belangrijkste opgaves die er zijn met betrekking tot de uitvoeringspraktijk.

Hoofdstuk 5 beschrijft faciliteiten die de doorontwikkeling kunnen bevorderen. In dit hoofdstuk gaan we in op de ontwikkelfaciliteiten die vanuit de regio's zijn aangegeven. Deze faciliteiten zijn gecategoriseerd in landelijke ontwikkelingen, inspirerende voorbeelden, procesbegeleiding, samenwerking, beeldvorming en afstemming met andere ontwikkelingen.

Hoofdstuk 6 bevat een analyse van de voorgaande hoofdstukken. We geven in dit hoofdstuk antwoord op de onderzoeksvragen.

Hoofdstuk 7 bevat een korte reflectie op wat ons opgevallen is. Deze reflectie is tot stand komen op basis van de uitvraag, regiogesprekken en de analyse.

2. Beweging Beschermd Thuis

De resultaten met betrekking tot de beweging beschermd thuis beschrijven we aan de hand van twee onderwerpen: beweging beschermd thuis en de regiovisie. Indien van toepassing vermelden we hierbij ook de respons op relevante vragen met betrekking tot de Norm voor Opdrachtgeverschap en/of uitvoeringsafspraken.

2.1 Beweging Beschermd Thuis

Uit de regiogesprekken blijkt dat alle regio's bezig zijn om sinds 2017 de beweging Beschermd Thuis te geven, maar dat de mate waarin regio's hierin slagen sterk verschilt. Circa een kwart van de regio's heeft in de uitvraag (open vraag; zonder antwoordcategorieën) aangegeven dat de beweging goed of heel goed op gang komt. Regio's geven vorm aan de beweging middels actieprogramma's, pilots en nieuwe producten (gebaseerd op beschermd thuis). Hierdoor lukt het om meer ambulante aanbod in te zetten. Er zijn ook regio's waarbij zowel behoefte is aan meer ambulante aanbod als aan meer intramuraal aanbod. Een kwart van de regio's geeft aan dat de beweging moeizaam op gang komt. Dit heeft hoofdzakelijk te maken met randvoorwaarden die nog niet of nog onvoldoende gerealiseerd zijn, zoals de zorginfrastructuur of voldoende huisvesting. De overige regio's (50%) geven aan dat ze midden in een proces zitten of hebben niet expliciet aangegeven in welke mate de beweging op gang komt.

Tevens hebben we aan regio's gevraagd wat belangrijke succesfactoren/randvoorwaarden zijn die bijdragen aan en/of noodzakelijk zijn voor de beweging. Dit was een open vraag (dus zonder vaste antwoordcategorieën) waarbij regio's zelf antwoorden konden geven. Over het geheel genomen zijn de volgende factoren het vaakst genoemd door de regio's: samenwerking, visie en commitment, zorginfrastructuur en huisvesting.

- **Samenwerking:** Om de beweging Beschermd Thuis vorm te geven is een goede samenwerkingsrelatie tussen centrumgemeente en regiogemeenten van belang. Centrumgemeente waren verantwoordelijk voor de uitvoering van beschermd wonen. Met de doorontwikkeling krijgen regiogemeenten meer verantwoordelijkheden. Dit vraagt om een andere samenwerkingsrelatie dan tot nu toe bij veel regio's het geval was. Daarnaast is een goede samenwerking met stakeholders als zorgaanbieders en woningbouwcorporaties nodig. Een heldere samenwerkingsstructuur en concrete uitvoeringsafspraken zijn helpend om de samenwerking vorm te geven. Samenwerking is in de uitvraag door 30% van de regio's genoemd als belangrijke succesfactor.
- **Visie en commitment:** Het is van belang dat alle betrokken stakeholders (centrumgemeente, regiogemeente, zorgaanbieders en woningbouwcorporaties) achter de visie staan en commitment uitspreken om een aandeel te leveren aan de beweging. Visie en commitment is in de uitvraag door 25% van de regio's genoemd als belangrijke succesfactor.
- **Inrichting zorginfrastructuur:** Om Beschermd Thuis vorm te geven is zicht nodig op het huidige aanbod, het gewenste aanbod en mogelijkheden om het gewenste aanbod te realiseren (inclusief spreiding). Bij veel regio's betekent dit een af-, om- en/of opbouw van intramurale voorzieningen en een opbouw van ambulante voorzieningen inclusief bijpassende producten. Dit vraagt om nadrukkelijke regio: hoe moet gestuurd worden op de

gewenste inrichting op lange termijn en wat betekent dat voor de inkoop. De inrichting van de zorginfrastructuur is in de uitvraag door 10% van de regio's genoemd als belangrijke succesfactor.

- **Huisvesting:** Er is zicht nodig op het aantal beschikbare woningen, het gewenste aantal en type woningen en de mogelijkheden om het gewenste woningaanbod te realiseren. Het gaat zowel om de aanwezigheid van prestatieafspraken als om de aanwezigheid van voldoende woningen. Huisvesting is in de uitvraag door 25% van de regio's genoemd als belangrijke succesfactor.

Daarnaast zijn de volgende succesfactoren door één of enkele regio's genoemd: vertrouwen, begrip voor elkaars belangen, beperkte wachttijden, betrokkenheid, commitment, lef bij bestuurders, aandacht voor vernieuwing, bevlogen trekkers, financiële middelen voor pilots, open houding van gemeenten en een vaste kern van cliëntvertegenwoordigers en/of ervaringsdeskundigen.

Over het geheel genomen zijn de onderstaande opgaven genoemd door de regio's (ook deze vraag naar belangrijkste opgaven was een open vraag (dus zonder vaste antwoordcategorieën) waarbij regio's zelf antwoorden konden geven): Ruim een kwart van de regio's heeft in de uitvraag aangegeven dat de inrichting van de zorginfrastructuur een belangrijke opgave is. Regio's hebben te maken met een historisch gegroeid aanbod aan voorzieningen waarbij de huidige spreiding nog niet altijd overeenkomt met de gewenste spreiding. Daarnaast is het op-, af- en ombouwen een aandachtspunt. Dat heeft onder andere te maken met het loslaten van bestaand vastgoed en het zoeken naar nieuw vastgoed in een andere gemeente. Bijna alle regio's kampen met woningtekorten. De helft van de regio's heeft in de uitvraag aangegeven dat het realiseren van voldoende passende huisvesting op basis van de gewenste spreiding een belangrijke opgave is. Huisvesting is het vaakst genoemd als opgave. Zonder genoeg woningen is geen door- en uitstroom mogelijk uit intramurale beschermd wonen voorzieningen. Het hebben van voldoende betaalbare woningen is daarnaast ook van belang voor het voorkomen van instroom. Ook samenwerking tussen gemeenten en met stakeholders (genoemd door 18% van de regio's) zijn net als (dreigende) financiële tekorten bij gemeenten (genoemd door 15% van de regio's) belangrijke aandachtspunten en opgaven.

Beschermd thuis gaat volgens regio's verder dan wonen in de wijk. Het gaat voornamelijk over deel zijn van de wijk. Daarom vinden de partijen in de regio's een goede 'landing' in de wijk belangrijk. Niet alleen voor cliënten zelf, maar ook voor wijkbewoners. Leefbaarheid in wijken staat voorop. Dit vraagt ook om het beschikbaar hebben van een passende infrastructuur van signalering, zorg en welzijn in de wijken. Met het onderzoek hebben we niet kunnen meten in welke mate sprake is van een goede landing in de wijk. Daarentegen heeft ongeveer een kwart van de regio's in de uitvraag aangegeven dat acceptatie van de doelgroep een belangrijke

Praktijkvoorbeelden

"De regio Noord en Midden Limburg noemen dat op het gebied van beschermd wonen goede (inhoudelijk en financiële) resultaten zijn bereikt door vroegtijdig de aanbevelingen van het rapport Dannenberg toe te passen. Daarbij kijkt deze regio verder dan de opdracht die er nu ligt omdat de ontwikkeling zich niet alleen richt op de BW-cliënten, maar ook op preventie, MO, bemoeizorg en de OGGZ-doelgroep."

"In de Vallei-regio heeft men geen geheel nieuwe visie opgesteld, omdat de richting van het rapport Dannenberg niet veel afweek van de gehanteerde visie en de beweging die binnen de regio gemaakt wordt. De regio heeft als belangrijk uitgangspunt dat de taakuitvoering op het gebied van BW in principe wordt overgenomen door de verschillende regiogemeenten. Hiervoor zijn afsprakenkaders met de gemeenten onderling gemaakt."

opgave is. Stigmatisering van de doelgroep wordt gezien als een complicerende factor om voorzieningen en huisvesting te realiseren in wijken.

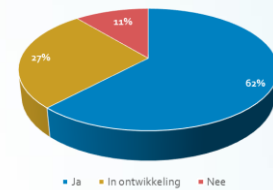
Conclusie: De beweging beschermd thuis is in een kwart van de regio's op gang gebracht. In de andere regio's worden nog uitdagingen gezien om de beweging daadwerkelijk tot stand te brengen. Deze liggen met name bij de inrichting van de zorginfrastructuur, huisvesting, samenwerking, 'landing' in de wijk en (dreigende) financiële tekorten.

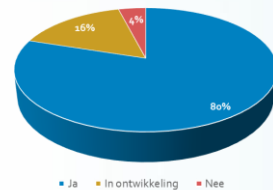
2.2 Regiovisie

Alle regio's beschikken over een regiovisie die tot stand is gekomen in de periode 2016 tot 2020 naar aanleiding van het advies van de commissie Dannenberg. Niet overal wordt de term regiovisie gehanteerd. Er worden ook termen als regioplannen, uitvoeringsagenda's en transformatieagenda's gebruikt. Deze visie is bij 80% van alle regio's tot stand gekomen in afstemming met stakeholders, zoals zorgaanbieders, woningbouwcorporaties en cliënt-vertegenwoordiging (bij de overige regio's is deze visie tot stand gekomen in overleg tussen centrumgemeente ten regiogemeenten). De wijze waarop stakeholders betrokken zijn verschilt. Er zijn regio's die voorafgaand aan het opstellen van de regiovisie input hebben verzameld en er zijn regio's die de regiovisie ter consultatie hebben voorgelegd. Veel regio's zijn inmiddels bezig met een concretisering en/of herziening van de regiovisie.

De regio beschikt over een regiovisie die in regionaal verband is opgesteld en door de verschillende gemeenteraden wordt vastgesteld (NvO)

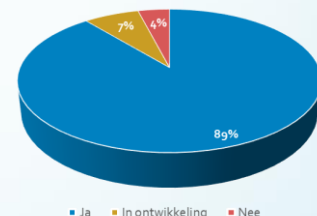

Deze regiovisie is tot stand gekomen in overleg met professionals, (vertegenwoordigers) van inwoners, ervaringsdeskundigen en ketenpartijen (NvO)

Regio's die in de uitvraag hebben aangegeven dat de regiovisie er nog niet is of nog in ontwikkeling is (38%) beschikken wel over een regiovisie uit 2015-2018, maar zijn bezig met een nadere uitwerking van de visie, of de visie moet naar aanleiding van de Norm voor Opdrachtgeverschap nog worden aangepast en door gemeenteraden worden vastgesteld. Deze regio's hebben bij de eerste versie van de regiovisie stakeholders betrokken en nemen de stakeholders bij de concretisering en/of herziening weer mee. Daarnaast hebben enkele regio's een aanpak voorkoming dak- en thuisloosheid geschreven. Het kunnen voorkomen van dak- en thuisloosheid wordt gezien als een belangrijke mogelijkheid om de instroom beschermd wonen en maatschappelijke opvang te beperken.

Is er een inhoudelijke visie op hoe de ondersteuning van de doelgroep beschermd wonen en maatschappelijke opvang in de regio vormgegeven zal worden, met uitwerking van de acht condities voor sociale inclusie?

De regiovisies bevatten hoofdzakelijk een visie op de condities voor sociale inclusie, eventueel vertaald in ambities. Ongeveer 90% van de regio's heeft de condities voor sociale inclusie van de commissie Dannenberg expliciet opgenomen in regiovisies. In veel gevallen heeft de visie zowel

betrekking op beschermd wonen als op maatschappelijke opvang. Een enkele regio beschikt al wel over een visie op beschermd wonen maar nog niet over een visie op maatschappelijke opvang. Ook zijn er enkele regio's (4%) waar de condities voor sociale inclusie niet expliciet zijn benoemd in de regiovisie, maar er wel impliciet uit voortvloeien. Uit de regiogesprekken blijkt dat een brede overeenstemming is over de visie. Zowel gemeenten als stakeholders staan achter de visie en streven ernaar om daar zo goed mogelijk vorm aan te geven. Uit de visie volgen concrete uitvoeringsafspraken. De stand van zaken met betrekking tot de uitvoeringsafspraken staat beschreven in de hierop volgende hoofdstukken. Deze afspraken worden niet altijd opgenomen in de visie zelf, maar veelal in andere documenten als samenwerkingsovereenkomsten en convenanten.

Praktijkvoorbeelden

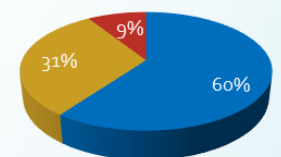
"Voor de regio Almelo is een Regioplan BW-MO 2020 t/m 2023 opgesteld en in september 2020 vastgesteld in alle colleges van de zes gemeenten uit de regio. De Wmo-cliëntenraden zijn betrokken bij het opstellen van het plan. Op onderdelen zijn stakeholders als zorgaanbieders en woningcorporaties geconsulteerd en zij worden, waar nodig, betrokken bij de uitwerking."

"In de regio Oost-Veluwe worden cliënten en ervaringsdeskundigen over de hele regio actief ingezet en betrokken bij alle regionale ontwikkelingen en bij het formuleren en uitvoeren van projecten. Zo is er een herstelplein (Korak) opgezet, met als doel bij te dragen aan ambulante ondersteuning, dat wordt gerund door een projectteam van ervaringsdeskundigen."

Conclusie: Alle regio's beschikken over een regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang met aandacht voor de visie op de condities voor sociale inclusie. In nagenoeg alle regio's is de regiovisie tot stand gekomen in afstemming met stakeholders. Enkele regio's zijn bezig met een herziening of concretisering van de visie. Uit dit onderzoek blijkt dat er een breed draagvlak is voor de condities voor sociale inclusie van de commissie Dannenberg en de beweging beschermd thuis, zowel onder gemeenten (centrum- en regiogemeenten) als onder zorgaanbieders en woningbouwcorporaties.

2.3 Planning

Heeft de regio een planning voor realisatie van deze afspraken per 1 januari 2022?

■ Ja ■ In ontwikkeling ■ Nee

Bijna twee derde van de regio's beschikt over een actuele planning waarin staat hoe de doorontwikkeling per 1 januari 2022 gerealiseerd moet worden. Deze planning is in verschillende documenten opgenomen, zoals in regiovisies, projectplannen, plannen van aanpak en

uitvoeringsagenda's. Regio's waar de planning nog in ontwikkeling is hebben al wel een globale planning die op onderdelen nog uitgewerkt moet worden. Ook wachten enkele regio's nog op duidelijkheid met betrekking tot landelijke ontwikkelingen (bijvoorbeeld verdeelmodel, woonplaatsbeginsel en Wlz-uitname) voordat de planning definitief gemaakt wordt.

Regio's gaan verschillend om met de tijdspaden beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Ongeveer een vijfde van de regio's pakt de doorontwikkeling beschermd wonen en maatschappelijke opvang gelijktijdig op, ofwel omdat regio's voor beide uitvoeringsafspraken hebben gemaakt met ingang van 1-1-2022 ofwel omdat regio's de huidige werkwijze continueren (de centrumgemeente blijft verantwoordelijk voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang). De overige regio's maken wel onderscheid tussen de doorontwikkeling beschermd wonen (2022) en maatschappelijke opvang (2026) en volgen daarmee de landelijk aangegeven tijdspaden. Het gaat hierbij om het maken van concrete uitvoeringsafspraken op het gebied van governance, samenwerking, inkoop, financiering en toegang. Ongeveer de helft van deze regio's heeft aangegeven al wel aandacht te besteden aan de inhoudelijke doorontwikkeling van maatschappelijke opvang, mede om de verbinding tussen beide goed te houden. Uit de regiogesprekken blijkt dat deze verbinding onder andere belangrijk is om de in-, door- en uitstroom te organiseren. Beschermd wonen en maatschappelijke opvang bedienen vaak dezelfde groep cliënten.

Praktijkvoorbeeld

"In de regio Holland Rijnland heeft men besloten om vrijwel alle middelen (behalve voor een paar regionale voorzieningen) voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang per 2022 direct te decentraliseren zonder ingroeipad."

Conclusie: Twee derde van de regio's beschikt over een actuele planning voor de realisatie van de doorontwikkeling per 1 januari 2022. Regio's gaan verschillend om met de tijdspaden beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Ongeveer een vijfde van de regio's pakt de doorontwikkeling beschermd wonen en maatschappelijke opvang gelijktijdig op en wijken daarmee weloverwogen af van de landelijk voorgestelde planning om maatschappelijke opvang per 2026 door te ontwikkelen.

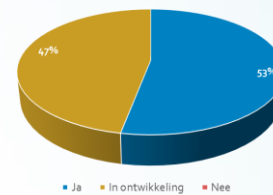

3. Samenwerking

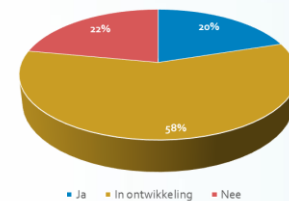
De resultaten met betrekking tot de samenwerking beschrijven we aan de hand van de volgende onderwerpen: governance en samenwerking tussen gemeenten, samenwerking met betrokken stakeholders, financiële afspraken en inkoop / contractmanagement. Indien van toepassing vermelden we hierbij ook de respons op relevante vragen met betrekking tot de Norm voor Opdrachtgeverschap en/of uitvoeringsafspraken.

3.1 Governance en samenwerking tussen gemeenten

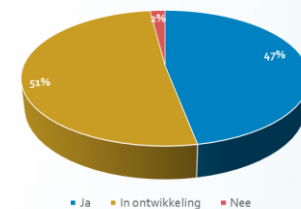
Zijn er concrete uitvoeringsafspraken gemaakt over governance en de verdeling van verantwoordelijkheden tussen gemeenten in de regio?

Gaat de regiovisie in op de wijze waarop niet-vrijblijvende governance gekozen is (met één aanspreekpunt dat extern kan optreden namens de regio, NvO)?

Zijn er concrete uitvoeringsafspraken gemaakt over de wijze waarop samengewerkt gaat worden tussen gemeenten in de regio?

Ongeveer de helft van de regio's heeft afspraken gemaakt over governance, verdeling van verantwoordelijkheden en wijze van samenwerken tussen gemeenten. Deze afspraken zijn echter nog niet altijd formeel vastgelegd over de periode vanaf 2022. Dit beeld werd bevestigd in de regiogesprekken; vaak is op hoofdlijnen besproken hoe de samenwerkingsconstructie eruit komt te zien, maar is dit nog niet juridisch verankerd in een bestuurlijke regeling of een convenant. Dit staat op de planning voor de eerste helft van 2021, omdat dan meer duidelijkheid is over de gevolgen van het verdeelmodel en de Wlz-uitname. De andere regio's zijn bezig met hernieuwde afspraken voor de doorontwikkeling; een deel kiest voor het handhaven van huidige afspraken totdat meer ervaring is opgedaan met de doorontwikkeling. Het punt van 'niet vrijblijvende governance' uit de Norm van Opdrachtgeverschap wordt hierin meegenomen. Vaak krijgt de samenwerking al wel concreet vorm, ook als nog geen definitieve afspraken zijn gemaakt over governance en verantwoordelijkheden. Bijvoorbeeld in overleggen op ambtelijk-, directie- en bestuurlijk niveau. Of op onderdelen als inkoop en toegang. Over het algemeen zijn regio's tevreden over de wijze waarop wordt samengewerkt. Een heldere governance en een goede samenwerking zijn belangrijke succesfactoren om de doorontwikkeling en de beweging Beschermd Thuis vorm te geven. Tegelijkertijd ervaren enkele regio's het ook als een

opgave/aandachtspunt om de goede samenwerking die er nu is te borgen, met name wanneer het vanwege (dreigende) financiële tekorten spannend wordt.

In de regiogesprekken bleek dat het merendeel van de regio's verwacht dat ze er bestuurlijk wel uit gaan komen qua afspraken over governance en verantwoordelijkheden. Sommigen hebben hiervoor externe procesbegeleiding ingeschakeld. De planning is veelal dat hier eind 2020 of eind Q1 2021 besluitvorming over plaatsvindt.

Er zijn in de uitvraag en de regiogesprekken diverse vormen genoemd om de governance en verantwoordelijkheden voor de uitvoering van regionale taken (inkoop, contractmanagement en toegang) vast te (gaan) leggen: mandaatbesluit/machtiging, samenwerkingsovereenkomst, centrumregeling, convenant, dienstverleningsovereenkomst, gemeenschappelijke regeling. Omdat deze afspraken niet altijd opgenomen zijn in de regiovisie, maar veelal in de bovenstaande documenten is bij het punt 'niet vrijblijvende governance' uit de Norm voor Opdrachtgeverschap iets vaker 'in ontwikkeling' of 'nee' aangekruist. In de regiogesprekken bleek dat veel regio's die de samenwerking nog niet formeel hebben verankerd een middenweg zoeken tussen een centrumregeling (waarbij vrijwel alle taken bij de centrumgemeente liggen) en geen regeling (waarbij iedere gemeente verantwoordelijk is voor de uitvoering van BW/MO). Redenen hiervoor zijn onder andere het ontwikkelen en vergroten van eigenaarschap en regie bij regiegemeenten enerzijds (nadeel van centrumregeling) en anderzijds het waarborgen van een beschikbaarheid van voorzieningen en het beperken van administratieve lasten voor aanbieders (nadeel van afzonderlijke regelingen).

Ongeveer de helft van de regio's gaf aan dat eerst duidelijkheid moet komen over de financiële kaders (verdeelmiddel en Wlz-uitname) voordat afspraken over governance en verantwoordelijkheden definitief kunnen worden gemaakt (zie verder onder paragraaf 3.3).

Praktijkvoorbeelden

"Binnen de regio Midden-IJssel is een gewijzigd samenwerkingsconvenant in voorbereiding. Hierin zijn algemene uitgangspunten vastgelegd, diverse onderwerpen zijn uitgewerkt en andere zijn nog in ontwikkeling. Uitgangspunt is dat alle betrokken gemeenten gelijke stem hebben."

"De gemeenten in de regio Gooi en Vechtstreek werken sinds ruim 50 jaar samen op verschillende domeinen. Sinds de start van het sociaal domein werkt de regio ook op het gebied van BW en MO samen. De taken van centrumgemeente Hilversum zijn belegd bij de Regio Gooi & Vechtstreek (beleidsvoorbereiding en uitvoering, inkoop & contractbeheer, begroting en kassiersfunctie). In de regio zijn ook beleidsadviseurs in dienst. Uiteindelijke besluiten die in de regio-organisatie zijn voorbereid, worden door de lokale gemeenteraden vastgesteld."

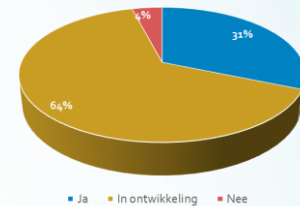
Conclusie: Ongeveer de helft van de regio's heeft afspraken gemaakt over governance, verdeling van verantwoordelijkheden en wijze van samenwerken tussen gemeenten. Op het gebied van niet-vrijblijvende governance heeft 20% van de regio's afspraken gemaakt. Deze afspraken zijn echter nog niet altijd formeel vastgelegd over de periode vanaf 2022. Vaak is de

samenwerking op hoofdlijnen beschreven, maar is er nog geen juridische verankering. Er is behoefte aan duidelijkheid over landelijke ontwikkelingen voordat men deze afspraken vastlegt. Over het algemeen wordt de samenwerking positief ervaren. Tegelijkertijd blijft het wel een opgave om goede samenwerking vast te blijven houden.

3.2 Samenwerking met betrokken stakeholders

Zijn er concrete uitvoeringsafspraken gemaakt over de wijze waarop samengewerkt gaat worden met andere betrokken partners binnen de regio?

Afstemming met andere stakeholders is bij twee derde van de regio's in ontwikkeling en wordt bijvoorbeeld momenteel uitgewerkt in een uitvoeringsprogramma, -agenda, implementatieplan et cetera. Dit heeft betrekking op afstemming met zorgaanbieders en woningbouwcorporaties. Regio's verwijzen ook naar inkoopafspraken met zorgaanbieders; sommige regio's zitten momenteel in (de voorbereiding op) een nieuwe contracteerronde en kijken daarbij onder andere naar meerjarenafspraken. Voor de afstemming met woningcorporaties verwijzen sommige regio's naar de woonvisie en daaruit voortvloeiende prestatieafspraken. Ook zijn er in verschillende regio's overlegtafels voor beleid of casuïstiek. Over het algemeen wordt de samenwerking met andere stakeholders als prettig ervaren.

In sommige regio's zijn stakeholders, waaronder cliëntorganisaties, actief betrokken in bijvoorbeeld werk- of klankbordgroepen, casuoverleg en pilots. In andere regio's staan zij wat meer op afstand; in sommige regiogesprekken werd nadrukkelijk gevraagd om de expertise van alle stakeholders tijdig te betrekken in het proces, voordat allerlei keuzes voor de inrichting zijn gemaakt. Nagenoeg alle regio's zien belangrijke meerwaarde in (structurele) clientraadpleging. De mate waarin cliënten daadwerkelijk geraadpleegd worden verschilt. In regio's waarbij clientraadpleging in mindere mate van de grond komt, zijn de partijen nog zoekende naar passende manieren waarop clientraadpleging vormgegeven kan worden. Cliënten worden op verschillende manieren betrokken, namelijk via adviesraden sociaal domein, cliëntenraden van zorgaanbieders, ervaringsdeskundigen en clientvertegenwoordigersorganisaties.

De regiogesprekken die in het kader van voorliggend onderzoek zijn georganiseerd droegen in veel gevallen positief bij aan stakeholderbetrokkenheid. Er zijn ook andere ontwikkelingen genoemd waar de verbinding mee wordt gezocht, zoals de subsidie voor de brede aanpak dak- en thuisloosheid. Er zijn enkele belangrijke stakeholders die bij veel regio's nog niet of nog onvoldoende betrokken zijn. Binnen het gemeentelijk domein gaat het voornamelijk om afdelingen wonen, werk & inkomen, participatie en veiligheid. Daarnaast worden zorgverzekeraars door een aantal regio's gemist in de samenwerking.

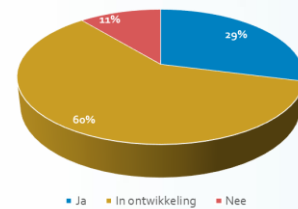
Praktijkvoorbeeld

“De regio Meierij en Bommelerwaard heeft een huisvestingsnetwerk en een regionale Taskforce wonen rondom de woonopgave. Dit leidt tot een intensieve samenwerking tussen gemeenten, aanbieders en woningcorporaties omtrent de in- en uitstroom op het gebied van beschermd wonen waardoor de beweging Beschermd thuis goed op gang komt.”

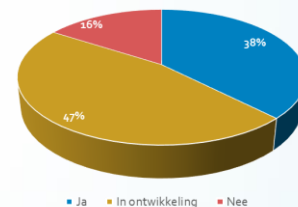
Conclusie: Afstemming met andere stakeholders is bij twee derde van de regio's in ontwikkeling. Er zijn enkele belangrijke stakeholders die bij veel regio's nog niet of nog onvoldoende betrokken zijn. Binnen het gemeentelijk domein gaat het voornamelijk om de afdelingen wonen, werk & inkomen, participatie en veiligheid. Daarnaast worden zorgverzekeraars en clientvertegenwoordigers door een aantal regio's gemist in de samenwerking.

3.3 Financiële afspraken

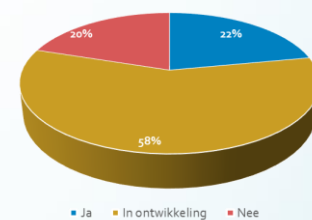
Zijn er concrete uitvoeringsafspraken gemaakt over de verdeling van het beschikbare budget en de financiële risico's?

Zijn er concrete uitvoeringsafspraken gemaakt over financiële solidariteit?

Zijn er concrete uitvoeringsafspraken gemaakt over de wijze waarop de overgangsfase tussen de nieuwe en oude verdeling van financiële middelen vormgegeven wordt?

Een derde van de regio's heeft afspraken over budgetten, risico's en solidariteit vastgelegd in het convenant, de samenwerkingsovereenkomst en cetera waarover we in paragraaf 3.1 spraken. Sommige gemeenten hebben een eigen verdeelmodel voor de regio ontwikkeld. Ruim de helft is bezig met afspraken over financiën, meestal als onderdeel van de al genoemde samenwerkingsafspraken. Veel regio's verwachten dat de budgetten in eerste instantie nog worden samengevoegd (mandaat aan centrumgemeenten), andere werken een model uit waarbij een deel naar een gemeenschappelijk fonds gaat en een deel lokaal blijft. Regio's wachten op duidelijkheid over de budgetten voordat definitieve afspraken worden gemaakt. Andere regio's willen juist

eerst op inhoud het gesprek met elkaar voeren, voordat het financiële plaatje erbij wordt betrokken. Uit de regiogesprekken blijkt dat onzekerheden over de financiële gevolgen van het nieuwe verdeelmodel, het ingroeipad, het woonplaatsbeginsel, de definitie van beschermd wonen en de uitname voor de Wlz, maakt dat ongeveer de helft van de regio's nog geen afspraken hebben over de verdeling van budgetten en de omgang met risico's en solidariteit. Een richting is vaak wel bepaald, maar met definitieve afspraken wordt gewacht tot er duidelijkheid is over de genoemde punten.

Praktijkvoorbeelden

"De regio Groninger gemeenten heeft haar eigen financieel verdeelmodel ontwikkeld die gebaseerd is op zorggebruik. Met het eigen verdeelmodel ondervangt de regio het ingroeipad in de overgangsfase tussen 2022-2023."

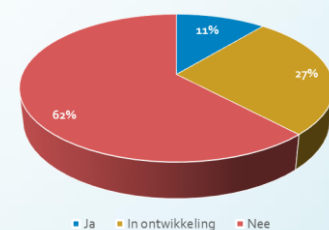
Conclusie: Concrete afspraken over financiën vragen in veel regio's om aandacht. Een derde van de regio's heeft afspraken over budgetten, risico's en solidariteit vastgelegd. Bij de overige regio's zijn deze afspraken nog in ontwikkeling. Regio's wachten hierbij op duidelijkheid over de budgetten voordat definitieve afspraken worden gemaakt. Deze afwachtende houding kan leiden tot risico's voor de continuïteit van het bieden van beschermd wonen aan cliënten. Vaak is een richting voor financiële afspraken al wel bepaald, bijvoorbeeld het (gedeeltelijk) samenvoegen van budgetten.

3.4 Inkoop en contractmanagement

Op welke wijze wordt binnen de regio gewerkt aan het beperken van administratieve lasten? En op welke wijze wordt zowel vanuit stabiliteit als vanuit innovatie ingezet op meerjarige contractering (NvO)?

Bij een klein deel van de regio's zijn afspraken over het beperken van administratieve lasten en de inzet op meerjarige contracten nog in ontwikkeling. Een groot deel van de regio's, waarbij al wel afspraken zijn gemaakt, handhaaft, de huidige constructie waarbij de inkoop en contractmanagement regionaal en in samenwerking georganiseerd wordt, veelal gecoördineerd door de centrumgemeente. Zowel voor regiogemeenten als aanbieders beperkt dit de administratieve lasten. Regio's zetten daarbij in op meerjarige contracten. Dit brengt stabiliteit voor gemeenten en aanbieders en maakt het mogelijk om te sturen op innovatie. Een deel van de regio's maakt in de huidige constructie al gebruik van meerjarige contracten.

Bevat de regiovisie afspraken over inkoop van plekken buiten de eigen regio met aandacht voor informatie-uitwisseling en overleg (NvO)?

Een klein deel (11%) van de regio's heeft afspraken gemaakt over de inkoop van plekken buiten de regio. Ruim een kwart van de regio's zijn nog bezig om hier afspraken over te maken. Deze afspraken worden bijvoorbeeld meegenomen bij de nieuwe inkoop. In de praktijk van veel regio's is het aandeel cliënten dat buiten de regio geplaatst moet worden relatief klein. Er zijn dan informele afspraken of er worden op casusniveau afspraken gemaakt. Daarnaast zijn er regio's die eerst wachten op formele besluiten over het woonplaatsbeginsel voordat concrete uitvoeringsafspraken gemaakt worden.

Praktijkvoorbeelden

"Vanaf 2021 heeft Dordrecht in de regio een coördinatiefunctie voor beschermd wonen. Voor de periode 2021 tot 2025 is in een samenwerkingsovereenkomst tussen de gemeenten vastgelegd dat sprake is van een intensieve samenwerking waarbij één regionaal inkoopproces en één regionaal uitvoeringsapparaat voor toegang en contractmanagement is."

"Amsterdam Amstelland heeft in de inkoop voor 2021 geen onderscheid tussen beschermd wonen en maatschappelijke opvang gemaakt. Er zijn drie producten ontwikkeld waarmee beide doelgroepen bediend kunnen worden, namelijk beschermd verblijf, begeleid thuis en respijtvorzieningen."

Conclusie: Bij een klein deel van de regio's zijn afspraken over het beperken van administratieve lasten en de inzet op meerjarige contracten nog in ontwikkeling. Een groot deel van de regio's, waarbij al wel afspraken zijn gemaakt, handhaaft de centrumgemeente constructie. 80% van de regio's moet nog afspraken maken over de inkoop van plekken buiten de regio.

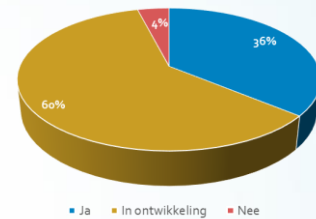

4. Uitvoeringspraktijk

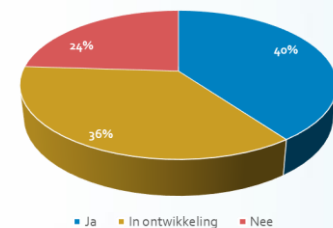
De resultaten met betrekking tot de uitvoeringspraktijk beschrijven we aan de hand van twee onderwerpen: voorzieningen / huisvesting en toegang. Indien van toepassing vermelden we hierbij ook de respons op relevante vragen met betrekking tot de Norm voor Opdrachtgeverschap en/of uitvoeringsafspraken.

4.1 Voorzieningen en huisvesting

Zijn er concrete uitvoeringsafspraken gemaakt over de verdeling en spreiding van voorzieningen tussen lokaal en regionaal?

Bevat de regiovisie helderheid hoe gemeenten in regioverband de beschikbaarheid en continuïteit van zorgfuncties borgen (NvO)?

Regio's inventariseren welke voorzieningen er nu zijn en wat de komende jaren nodig is, mede met het oog op de openstelling van de Wlz. De gedachten over spreiding zijn divers. In sommige regio's wordt spreiding van zowel verblijfs- als ambulante voorzieningen als mogelijkheid gezien, andere regio's steken vooral in op het handhaven van intramurale voorzieningen in de centrumgemeente, maar wel met afbouw van het aantal plaatsen en opbouw van woningen en ambulante begeleiding in de regiogemeenten. Regio's houden bij de verdeling en spreiding van voorzieningen rekening met de beschikbaarheid en continuïteit van voorzieningen. Daarvoor is het van belang dat er regionaal overzicht is, ook in regio's waar regiogemeenten de ambitie hebben om de voorzieningen in hun eigen gemeente vorm te geven.

Het beeld uit de regiogesprekken is dat men nu bezig is overzicht te krijgen van de aantallen per gemeente en voor de regio als totaal: hoeveel cliënten maken gebruik van beschermd wonen en maatschappelijke opvang, hoeveel daarvan kunnen potentieel uitstromen, wat is de herkomstgemeente van deze cliënten, hoeveel woningen zijn nodig in de verschillende gemeenten, welke ambulante ondersteuning is nu in de regiogemeenten aanwezig en wat is nodig, hoeveel cliënten komen in aanmerking voor de Wlz, et cetera. Naast een kwantitatief beeld is een kwalitatief beeld ook van belang: welke soorten hulpvragen zijn er nu en wat is de verwachting. Het plaatje van de huidige situatie is de basis voor beslissingen over op- en afbouw van voorzieningen,

waarbij veelvuldig is aangegeven dat de randvoorwaarden goed op orde moeten zijn: beschikbaarheid van begeleiding buiten kantoor tijden (dus ook 's nachts en in het weekend) en beschikbaarheid van passende huisvesting. Dit laatste is in een deel van de regio's als grote bottleneck genoemd; de krapte op de woningmarkt en de 'concurrentie' van de doelgroep beschermd wonen en maatschappelijke opvang met bijvoorbeeld statushouders. Plaatsing van cliënten in de wijk vraagt bovendien om een zorgvuldig proces waarbij ook aandacht is voor leefbaarheid en draagkracht van wijken. Deze factoren maken dat het enkele jaren kan kosten om, als er al uitvoeringsafspraken gemaakt zijn, deze daadwerkelijk te realiseren, zowel voor gemeenten als voor zorgaanbieders en woningbouwcorporaties.

Ten slotte zijn er specifieke cliëntgroepen waar aandacht voor nodig is, waaronder:

- jongeren die met 18 jaar uitstromen uit jeugdzorg met verblijf, maar nog niet in staat zijn volledig zelfstandig te wonen en tevens moeite hebben om betaalbare woonruimte te vinden;
- cliënten die uitstromen uit forensische ggz en ex-gedetineerden;
- cliënten voor wie zowel groepswoon als zelfstandig wonen in de wijk niet haalbaar is vanwege overlast en verstoring gedrag; dit vraagt om creativiteit en maatwerk van alle betrokkenen;
- cliënten waarbij een combinatie van problematieken speelt, zoals LVB en GGZ;
- cliënten met een actieve verslaving.

Praktijkvoorbeelden

"In de regio Nijmegen heeft men 150 plekken intramurale capaciteit weten af te bouwen doordat de centrumgemeente jaren geleden is begonnen met jaarlijks concrete prestatieafspraken met de zorgaanbieders te maken. De zorgaanbieders hebben daarbij regie gekregen hoe ze dit wilden aanpakken."

"In de regio's Enschede en Almelo is een werkwijze vastgelegd met betrekking tot de uitstroom. Hierin is vastgelegd dat binnen zes maanden na aanmelding de woningcorporatie zorgt dat een woning beschikbaar is. De gemeente waar de client gaat wonen zorgt dat minimaal 12 maanden ambulante begeleiding geïndiceerd is."

"In Tilburg wordt gewerkt aan een 'matching point' waar de uitstroom van beschermd wonen naar zelfstandig wonen georganiseerd moet gaan worden. Gemeente, zorgaanbieders en woningcorporaties zijn hierbij betrokken. Gewerkt wordt aan een convenant waarin afspraken worden gemaakt over de beschikbaarheid woningen. Het 'matching point' maakt hier onderdeel van uit."

"In de Achterhoek wordt bij de inrichting van de ambulante infrastructuur Housing First als een belangrijke ontwikkeling gezien. Dit wordt extern ondersteund en men wil meer regionaal gaan werken via pilots in gemeenten. Dit gaat in samenwerking met de betrokken woningcorporaties en zorgaanbieders. De eerste pilotafspraken zijn gemaakt om inzicht te krijgen."

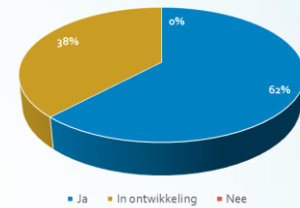
Conclusie: Regio's zijn voornamelijk nog bezig met een inventarisatie van de huidige zorginfrastructuur en het huisvestingsaanbod en daaropvolgend het ontwikkelen van wenselijk

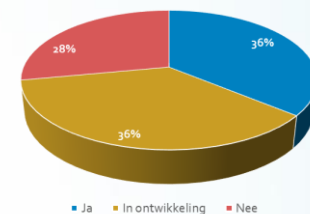
aanbod. Deze stap is noodzakelijk voordat over gegaan kan worden tot het maken van concrete uitvoeringsafspraken. Op dit moment heeft een minderheid van de regio's (40%) afspraken gemaakt over de verdeling en spreiding van voorzieningen en helderheid over beschikbaarheid en continuïteit van zorgfuncties.

4.2 Toegang

Zijn er concrete uitvoeringsafspraken gemaakt over de wijze waarop toegang tot beschermd wonen en maatschappelijke opvang georganiseerd wordt?

Gaat de regiovisie in op de wijze waarop lokale toegang verbonden is met regionale maatschappelijke opvang en regionaalgecontracteerde hulp (NvO)?

Regio's die al hebben afgesproken hoe de toegang tot beschermd wonen wordt georganiseerd, doen dit merendeels door de huidige centrale toegang te handhaven. Hierbij is of wordt verbondenheid gezocht met regionale maatschappelijke opvang/gecontracteerde hulp. Afspraken hierover staan veelal niet in de regiovisie, zoals de Norm voor Opdrachtgever stelt, maar in andere documenten. Toegang tot maatschappelijke opvang is bij sommige regio's bij een aanbieder belegd; een aantal regio's overweegt om dit binnen de centrale toegang voor beschermd wonen te brengen.

Er zijn ook andere varianten: regio's die de toegang tot beschermd wonen volledig lokaal willen brengen, een 'knip' maken tussen beschermd wonen (regionaal) en Beschermd Thuis (lokaal) en regio's die een regionaal team formeren dat bestaat uit lokale toegangsmedewerkers.

Regio's die nog geen afspraken hebben gemaakt, zijn wel met elkaar in gesprek over de toegang, waarbij vergelijkbare opties worden genoemd. Overwegingen om de toegang centraal te houden zijn de aanwezige expertise in de centrumgemeente, het feit dat het merendeel van de cliënten woonachtig is in de centrumgemeente en de landelijke toegang tot beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

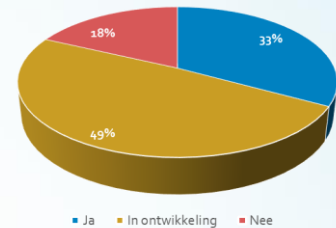
Redenen om de lokale toegang te betrekken of zelfs het primaat te geven, zijn de verantwoordelijkheid van de regiogemeenten voor hun inwoners, laagdrempelige toegang tot zorgfuncties (conditie voor sociale inclusie), de kennis van het lokale veld en de samenhang met andere voorzieningen (zoals schuldhulpverlening). Regio's die de toegang meer lokaal willen beleggen, willen in veel gevallen wel een uniform afwegingskader opstellen. Ook is het de

bedoeling dat de toegang van de centrumgemeente als expert kan worden geraadpleegd voor complexere casuïstiek.

Veel regio's zien 2021 als een leerjaar waarbij medewerkers van regiogemeenten optrekken met medewerkers van de centrumgemeente om de kennis van de doelgroep te vergroten en de werkwijze aan te scherpen.

Zijn er concrete uitvoeringsafspraken gemaakt over de wijze waarop geborgd wordt dat bestaande en nieuwe cliënten weten waar ze aan toe zijn?

Een aantal regio's geeft aan dat voor bestaande cliënten niets verandert en dat zij daarom geen specifieke afspraken hebben. Andere hebben informatievoorziening richting bestaande en nieuwe cliënten belegd bij de zorgaanbieders of stemmen hierover af met een klankbordgroep of adviesraad. Regio's die nog geen (definitieve) afspraken over de toegang en de zorginfrastructuur hebben, wachten dit af voordat zij de communicatie richting cliënten oppakken. De indruk uit de regiogesprekken is dat gemeenten op dit moment bezig zijn met het in beeld brengen van de opgave en het formaliseren van afspraken; de gevolgen voor bestaande en nieuwe cliënten worden pas duidelijk als dit proces is afgerond.

Praktijkvoorbeeld

"In de Gooi en Vechtstreek heeft iedere gemeente de toegang lokaal georganiseerd en kan een beschikking voor beschermd wonen afgeven. Om verschil in expertise op te heffen tussen gemeenten die veel en gemeenten die weinig indicaties aangeven wordt geïnvesteerd in training en intervisie. Ook worden regionale toelatingscriteria opgesteld en krijgt de regionale wachtlijstbeheerder een sterke adviesrol."

Conclusie: Regio's die al hebben afgesproken hoe de toegang tot beschermd wonen wordt georganiseerd (60%), doen dit merendeels door de huidige centrale toegang te handhaven. Er zijn ook andere varianten: regio's die de toegang tot beschermd wonen volledig lokaal willen brengen, een 'knip' maken tussen beschermd wonen (regionaal) en beschermd thuis (lokaal) en regio's die een regionaal team formeren dat bestaat uit lokale toegangsmedewerkers.

5. Ontwikkel Faciliteiten

Om verder vorm te geven aan de doorontwikkeling van beschermd wonen en maatschappelijke opvang en de in het vorige hoofdstuk genoemde opgaven zo goed mogelijk op te pakken, hebben regio's naar aanleiding van een open vraag diverse aspecten aangegeven die ondersteunend kunnen werken. In dit hoofdstuk beschrijven we wat nodig is om de doorontwikkeling verder vorm te geven. Hierbij besteden we niet alleen aandacht aan faciliteiten die het vaakst zijn genoemd, maar ook aan faciliteiten die maar een paar keer zijn genoemd (omdat andere regio's hier niet aan hebben gedacht) en ondersteunend kunnen werken.

5.1 Informatie landelijke ontwikkelingen BW-MO

Om vervolg te geven aan de doorontwikkeling is behoefte aan duidelijkheid over enkele landelijke ontwikkelingen die gaande zijn waar nog geen definitieve besluiten over genomen zijn. Veel regio's hebben behoefte aan duidelijkheid over deze ontwikkelingen en de samenhang hiertussen, voordat ze bepaalde uitvoeringsafspraken kunnen maken. Ongeveer de helft van de regio's heeft deze behoefte aangedragen. Het betreft de volgende ontwikkelingen:

- Definitie beschermd wonen: de definitie beschermd wonen lijkt haaks te staan op de beweging die Dannenberg voor ogen heeft².
- Doorontwikkeling maatschappelijke opvang: niet alle regio's vinden het helpend dat de doordecentralisatie voor maatschappelijke opvang uitgesteld is. De doorontwikkeling van maatschappelijke opvang is voorzien voor 2026.
- Objectieve verdeelmodel inclusief financieel effecten per regio.
- Woonplaatsbeginsel: er worden vraagtekens gezet bij het doel dat het woonplaatsbeginsel dient.
- Wlz-uitname in relatie tot de zorg- en woonvraag binnen de regio.
- Implementatie Norm voor Opdrachtgeverschap.

→ **Ontwikkel faciliteit:** Heldere communicatie en toegankelijke informatie over de huidige stand van zaken met betrekking tot landelijke ontwikkelingen met aandacht voor vraagtekens die bij bepaalde ontwikkelingen worden gesteld.

5.2 Inspirerende voorbeelden

Meer dan de helft van de regio's heeft behoefte aan inspirerende en praktische voorbeelden uit andere regio's waarvan geleerd kan worden. Regio's hebben op onderwerpen van de doorontwikkeling eigen plannen en werkwijzen ontwikkeld of zijn daarmee bezig. Door dit te delen hoeven regio's niet allemaal opnieuw het wiel uit te vinden. Eigen plannen en werkwijzen kunnen worden getoetst of aangevuld met nieuwe informatie. Tijdens de regiogesprekken zijn de volgende specifieke punten genoemd waarbij behoefte is aan voorbeelden uit andere regio's:

² Gedurende dit onderzoek is er duidelijkheid gekomen over de definitie van beschermd wonen.

- Het realiseren van afbouw van de huidige beschermd wonen voorzieningen en het daarvoor beschikbaar maken van passende ambulante alternatieven.
- Het realiseren van voldoende geschikte woningen.
- Afspraken over spreiding van voorzieningen en over de om-, op-, en afbouw van bestaande voorzieningen.
- Manieren om stakeholders (voornamelijk clientvertegenwoordigers) te betrekken bij de doorontwikkeling van beschermd wonen en maatschappelijke opvang.
- Manieren om samenwerking tot stand te brengen tussen gemeentelijke afdelingen Sociaal Domein en volkshuiveringsting/wonen.
- Verschillende governance structuren en de voor- en nadelen van deze structuren.
- Het omgaan met de snijvlakken tussen wetten binnen het sociaal domein, maar ook tussen wetten van het sociaal domein en wetten op het gebied van huisvesting.

→ **Ontwikkefaciliteit:** Een platform waar regio's structureel en naar eigen behoefte inspirerende en praktische voorbeelden kunnen delen en inzien. Voor de vorm zijn verschillende opties: bijvoorbeeld handreikingen met concrete uitwerkingen van goede voorbeelden, voorbeeld documenten en/of (online) dialogosessies.

5.3 Procesbegeleiding

Een aantal regio's heeft behoefte aan procesbegeleiding bij het schrijven van regioplannen en bij het maken en realiseren van uitvoeringsafspraken. Inrichting van de zorginfrastructuur en huisvesting, waarbij de samenwerking tussen gemeenten (ambtelijk en bestuurlijk) en met stakeholders specifiek zijn genoemd. Er zijn regio's die een externe procesbegeleider hebben ingehuurd voor de hier bovengenoemde zaken. Enkele regio's kampen met een tekort aan capaciteit om de doorontwikkeling goed vorm te geven. Een externe procesbegeleider voegt extra capaciteit toe (aangegeven door 30% van de regio's). Een financiële vergoeding voor de externe procesbegeleider kan voor regio's helpend zijn (5% van de regio's heeft hierom gevraagd).

→ **Ontwikkefaciliteit:** Ter beschikking stellen van een externe procesbegeleider of het aanbieden van financiële middelen voor een door de regio ingehuurde procesbegeleider. Er is behoefte aan heldere communicatie over de ondersteuning die VWS/VNG de regio's kan bieden en wat regio's daaraan hebben. Zo was de VLOT-adviseur en de rol van de VLOT-adviseur bij veel regio's nog onbekend. Dit onderzoek heeft ervoor gezorgd dat er relaties zijn gelegd tussen de partijen in de regio en de VLOT-adviseurs. Een proactieve houding van de VLOT-adviseurs naar de regio's is wenselijk.

5.4 Samenwerkingsondersteuning

Er zijn enkele belangrijke stakeholders die bij veel regio's nog niet of nog onvoldoende betrokken zijn. Binnen het gemeentelijk domein gaat het voornamelijk om afdelingen wonen, participatie en veiligheid. Daarnaast worden zorgverzekeraars gemist in de samenwerking. Tussen de 5% en 10% van de regio's heeft aangegeven hier ondersteuning in te willen.

→ **Ontwikkelfaciliteit:** Regio's kunnen gefaciliteerd worden met een uitwerking van voorbeelden en scenario's voor domein overstijgend samenwerken inclusief (financiële) voor- en nadelen. Dit kan helpen om het gesprek met de betreffende partijen te voeren. Ook kunnen regio's gefaciliteerd worden als de gemeentelijke domeinen wonen, participatie en veiligheid, zowel bestuurlijk als ambtelijk, met elkaar uitspreken dat ze vanuit hun eigen verantwoordelijkheid inhoud geven aan de gezamenlijke opgave van de doorontwikkeling en aangesproken worden op deze verantwoordelijkheden.

Tot slot is er door drie regio's aangegeven behoefte te hebben aan betere informatie voor gemeenteraden. Waarom is de doorontwikkeling belangrijk? Waarom is het noodzakelijk om regionaal samen te werken? Waarom is het belangrijk om op bepaalde punten de eigen autonomie van de gemeente los te laten?

→ **Ontwikkelfaciliteit:** Heldere communicatie en toegankelijke informatie voor gemeenteraden over de doorontwikkeling en de beweging beschermd thuis. Op basis van deze informatie kunnen regio's het gesprek aangaan met gemeenteraden.

5.5 Beeldvorming

Ongeveer 5% van de regio's heeft aangegeven behoefte te hebben aan ondersteuning bij het beïnvloeden van de maatschappelijke beeldvorming van de doelgroepen beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Aangezien dit een landelijk probleem is zouden regio's geholpen zijn als hier vanuit landelijke partijen aandacht voor is.

→ **Ontwikkelfaciliteit:** (landelijke) aanpak voor het beïnvloeden van de maatschappelijke beeldvorming van de doelgroepen beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

5.6 Afstemming andere ontwikkelingen

Er zijn landelijke ontwikkelingen die niet direct gerelateerd zijn aan de doorontwikkeling, maar wel indirect invloed hebben op de mate waarin regio's erin slagen om vorm te geven aan de beweging beschermd thuis. Voor regio's is het van belang dat de verdere doorontwikkeling wordt beschouwd binnen een context van diverse andere ontwikkelingen. Deze ontwikkelingen kunnen niet in regioverband worden opgepakt, maar vergen op landelijk niveau aandacht.

- Veel woningcorporaties lopen tegen de verhuurdersheffing aan die de investeringsruimte van corporaties verkleint waardoor het moeilijk is te voorzien in de vraag vanuit verschillende doelgroepen waaronder de doelgroep beschermd wonen en maatschappelijke ondersteuning. Vanuit verschillende partijen wordt gelobbyd voor (gedeeltelijke) afschaffing van de verhuurdersheffing.
- In veel regio's zijn er sociaal domein breed financiële tekorten.
- Regio's ervaren (financiële) knelpunten door schotten tussen wetgeving.
- Regio's zijn gebaat bij een succesvolle (landelijke) aanpak voor het terugdringen van personeelstekorten en wachtlijsten in de GGZ.

- Er is behoefte aan landelijke betrokkenheid bij het oplossen van problemen voor cliënten die tussen wal en schip vallen, bijvoorbeeld cliënten met ernstige agressie die niet terecht kunnen bij maatschappelijke opvang vanwege de noodzaak voor een beveiligd bed, maar niet met expliciete GGZ-problematiek kampen of strafbare feiten plegen.
- Regio's hebben behoefte aan een integrale benadering van diverse GGZ-dossiers zoals de meerjarenagenda beschermd wonen en maatschappelijke opvang, personen met verward gedrag, de ketenveldnorm levensloopfunctie en het hoofdlijnenakkoord GGZ.

6. Analyse

In dit hoofdstuk geven we antwoord op de onderzoeksvragen die zijn geformuleerd in paragraaf 1.2 zodat daarmee een beeld ontstaat van de mate waarin regio's erin slagen vorm te geven aan de beweging beschermd thuis en de succesfactoren en opgaven die regio's daarin tegenkomen.

6.1 Onderzoeksvraag 1: Realisatie gewenste doorontwikkeling

Voor de onderbouwing van de realisatie van de gewenste doorontwikkeling is gebruik gemaakt van een checklist. Deze checklist is opgebouwd uit afspraken tussen het rijk en de gemeenten uit 2016 (uitvoeringsafspraken) en de Norm voor Opdrachtgeverschap die in 2020 is vastgesteld. Regio's zijn gevraagd op de onderdelen aan te geven of de (uitvoerings)afspraken gereed zijn, in ontwikkeling zijn of nog niet gemaakt zijn. In ontwikkeling betekent dat regio's bezig zijn met het maken van afspraken, maar dat deze nog niet gereed zijn. Afspraken die gereed zijn kunnen ook refereren aan het besluit om reeds gemaakte afspraken te continueren. Tabel 1 en 2 laten zien hoe de regio's geantwoord hebben. Uit dit onderzoek blijkt dat regio's bezig zijn met het maken van uitvoeringsafspraken, maar tegelijkertijd blijkt ook dat er in 2021 nog veel te doen is om de uitvoeringsafspraken op alle onderdelen daadwerkelijk gereed te hebben.

Uitvoeringsafspraken	✓	⚙️	✗
Is er een inhoudelijke visie op hoe de ondersteuning van de doelgroep beschermd wonen en maatschappelijke opvang in de regio vormgegeven zal worden, met uitwerking van de acht condities voor sociale inclusie?	89%	7%	4%
Zijn er concrete uitvoeringsafspraken gemaakt over governance en de verdeling van verantwoordelijkheden tussen gemeenten in de regio?	53%	47%	0%
Zijn er concrete uitvoeringsafspraken gemaakt over de wijze waarop samengewerkt gaat worden tussen gemeenten in de regio?	47%	53%	2%
Zijn er concrete uitvoeringsafspraken gemaakt over de wijze waarop samengewerkt gaat worden met andere betrokken partners binnen de regio?	31%	64%	4%
Zijn er concrete uitvoeringsafspraken gemaakt over de verdeling van het beschikbare budget en de financiële risico's?	29%	60%	11%
Zijn er concrete uitvoeringsafspraken gemaakt over financiële solidariteit?	38%	47%	16%

Uitvoeringsafspraken	✓	⚙️	✗
Zijn er concrete uitvoeringsafspraken gemaakt over de wijze waarop de overgangsfase tussen de nieuwe en oude verdeling van financiële middelen vormgegeven wordt?	22%	58%	20%
Zijn er concrete uitvoeringsafspraken gemaakt over de verdeling en spreiding van voorzieningen tussen lokaal en regionaal?	36%	60%	4%
Zijn er concrete uitvoeringsafspraken gemaakt over de wijze waarop toegang tot beschermd wonen en maatschappelijke opvang georganiseerd wordt?	62%	38%	0%
Zijn er concrete uitvoeringsafspraken gemaakt over de wijze waarop geborgd wordt dat bestaande en nieuwe cliënten weten waar ze aan toe zijn?	33%	49%	18%
Heeft de regio een planning voor realisatie van deze afspraken per 1 januari 2022?	60%	31%	9%

Tabel 1: Stand van zaken uitvoeringsafspraken

Norm voor Opdrachtgeverschap	✓	⚙️	✗
De regio beschikt over een regiovisie die in regionaal verband in opgesteld en door de verschillende gemeenteraden wordt vastgesteld.	62%	27%	11%
Deze regiovisie is tot stand gekomen in overleg met professionals, (vertegenwoordigers) van inwoners, ervaringsdeskundigen en ketenpartijen.	80%	16%	4%
Gaat de regiovisie in op de wijze waarop niet-vrijblijvende governance gekozen is (met één aanspreekpunt dat extern kan optreden namens de regio)?	20%	58%	22%
Bevat de regiovisie afspraken over inkoop van plekken buiten de eigen regio met aandacht voor informatie-uitwisseling en overleg?	11%	27%	62%
Bevat de regiovisie helderheid hoe gemeenten in regioverband de beschikbaarheid en continuïteit van zorgfuncties borgen?	40%	36%	24%
Gaat de regiovisie in op de wijze waarop lokale toegang verbonden is met regionale maatschappelijke opvang en regionaalgecontracteerde hulp?	36%	36%	28%

Tabel 2: Stand van zaken Norm voor Opdrachtgeverschap

6.2 Onderzoeksvraag 2: Analyse

De respons op de digitale uitvraag, toegestuurde uitvoeringsafspraken en andere documentatie hebben we per regio geanalyseerd aan de hand van vier subvragen welke we achtereenvolgend bespreken. Subvraag 1 en 2 beantwoorden we gezamenlijk.

Subvraag 1: Heeft iedere regio concrete uitvoeringsafspraken gemaakt? Zo nee, wat is daarvoor de reden? En wanneer zijn de uitvoeringsafspraken wel gereed? Wat is de stand van zaken met betrekking tot de deelonderwerpen van de Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO)?

Subvraag 2: In hoeverre heeft de regio de uitvoeringsafspraken gemaakt conform de bijlage behorend bij de brief van VWS-VNG (d.d. 18 oktober 2019)? Op welke onderdelen wel en op welke onderdelen (nog) niet?

Uit de bovenstaande tabellen blijkt dat de mate waarin regio's uitvoeringsafspraken hebben gemaakt conform de bijlage behorend bij de brief van VWS en de Norm voor Opdrachtgeverschap verschilt. Met betrekking tot de uitvoeringsafspraken heeft meer dan de helft van de regio's afspraken gemaakt over governance en toegang. Financiële afspraken evenals afspraken over de overgangsfase vragen nog de meeste aandacht. Ongeveer 60% van de regio's heeft een regiovisie opgesteld volgens de eis van de Norm van Opdrachtgeverschap. Uit de regio-gesprekken blijkt wel dat alle regio's al een regiovisie hebben, maar dat deze niet altijd voldoet aan de formulering van de Norm voor Opdrachtgeverschap. In 80% van de regio's is deze visie tot stand gekomen in afstemming met regio's. Afspraken over de inkoop van plekken buiten de regio zijn nog het minst vaak gemaakt, in 90% van de regio's zijn deze afspraken nog niet gereed. Ruim de helft van de regio's heeft aangegeven dat eerst duidelijkheid moet komen met betrekking tot enkele landelijke ontwikkelingen voordat uitvoeringsafspraken (definitief) gemaakt kunnen worden. Het betreft hier ontwikkelingen als het verdeelmodel, een uitwerking van het woonplaatsbeginsel en de Wlz-uitname. Daarnaast is de Norm voor Opdrachtgeverschap pas dit jaar vastgesteld. Regio's hebben de tijd nodig om daar nadere afspraken over te maken. De verwachting is dat de meeste uitvoeringsafspraken in 2021 gereed zullen zijn en daarmee op tijd voor de doorontwikkeling.

Subvraag 3: Welke keuzes en afwegingen zijn er gemaakt? Is er een visie geformuleerd hoe de regio vanaf 2021 gaat samenwerken en is dit ook vertaald in financiële afspraken?

Zowel voor het maken van uitvoeringsafspraken als voor het realiseren daarvan is samenwerking tussen gemeenten en met stakeholders een belangrijke succesfactor. Ongeveer de helft van de regio's heeft afspraken gemaakt over governance, verdeling van verantwoordelijkheden en wijze van samenwerken tussen gemeenten. Deze afspraken zijn echter nog niet altijd formeel vastgelegd over de periode vanaf 2022. Op het gebied van niet-vrijblijvende governance heeft 20% van de regio's afspraken gemaakt. In de overige regio's zijn deze afspraken nog niet gereed. Een derde van de regio's heeft afspraken over samenwerking met andere stakeholders als zorgaanbieders en woningbouwcorporaties gemaakt en bij twee derde van de regio's zijn deze afspraken nog in ontwikkeling. Ondanks dat nog niet alle regio's concrete uitvoeringsafspraken hebben gemaakt wordt op verschillende manieren al samengewerkt. Over het algemeen wordt de samenwerking positief ervaren.

Concrete afspraken over financiën vragen in veel regio's om aandacht. Een derde van de regio's heeft afspraken over budgetten, risico's en solidariteit vastgelegd in het convenant, de samenwerkingsovereenkomst et cetera. Ruim de helft is bezig met afspraken over financiën, meestal als onderdeel van de al genoemde samenwerkingsafspraken. Regio's willen eerst duidelijkheid over de budgetten voordat definitieve afspraken worden gemaakt.

Subvraag 4: Heeft iedere regio een planning voor de realisatie van deze afspraken per 1 januari 2022? Zo ja, wat is de planning? Zo nee, waarom niet?

Twee derde van de regio's beschikt over een actuele planning voor de realisatie van de doorontwikkeling per 1 januari 2022. Deze planning is in verschillende documenten opgenomen, zoals in regiovisies, projectplannen, plannen van aanpak en uitvoeringsagenda's. Regio's waar de planning nog in ontwikkeling is hebben al wel een globale planning die op onderdelen nog uitgewerkt moet worden. Veel van deze regio's wachten nog op duidelijkheid met betrekking tot landelijke ontwikkelingen voordat de planning definitief gemaakt wordt. Regio's gaan verschillend om met de tijdspaden beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Ongeveer een vijfde van de regio's pakt de doorontwikkeling beschermd wonen en maatschappelijke opvang gelijktijdig op, ofwel omdat regio's voor beide uitvoeringsafspraken hebben gemaakt met ingang van 1-1-2022 ofwel omdat regio's de huidige werkwijze continueren (de centrumgemeente blijft verantwoordelijk voor beschermd wonen en maatschappelijke opvang). Daarmee wijken deze regio's af van de landelijk voorgestelde planning om maatschappelijke opvang per 2026 door te ontwikkelen. De overige regio's (80%) maken wel onderscheid tussen de doorontwikkeling beschermd wonen en maatschappelijke opvang en volgen daarmee de landelijk aangegeven tijdspaden.

6.3 Onderzoeksvraag 3: Beweging beschermd thuis

De mate waarin regio's erin slagen de beweging beschermd thuis vorm te geven bespreken we door het beantwoorden van enkele subvragen.

Subvraag 1: In hoeverre slaagt de regio erin om de beweging 'beschermd thuis' op gang te krijgen (succesfactoren en struikelblokken)? Hoe wordt dit onderbouwd?

Alle regio's zijn bezig om de beweging beschermd thuis vorm te geven, maar de mate waarin regio's daarin slagen verschilt. Voor de onderbouwing van dit beeld is gekeken naar de visie van de regio op sociale inclusie en de mate waarin het regio's lukt om de visie in de praktijk vorm te geven. Circa een kwart van de regio's heeft in de uitvraag aangegeven dat de beweging goed of heel goed op gang komt. Regio's geven vorm aan de beweging middels actieprogramma's, pilots en nieuwe producten. Een kwart geeft aan dat de beweging moeizaam op gang komt. Dit heeft hoofdzakelijk te maken met randvoorwaarden die nog niet of nog onvoldoende gerealiseerd zijn, zoals de zorginfrastructuur of voldoende huisvesting. De overige regio's (50%) geven aan dat ze midden in een proces zitten of gaan niet expliciet in op de mate waarin de beweging op gang komt.

Uit de uitvraag en regiogesprekken blijkt dat er een breed draagvlak is voor de condities voor sociale inclusie van de commissie Dannenberg en de beweging beschermd thuis, zowel onder gemeenten (centrumgemeenten en regiogemeenten) als onder stakeholders als zorgaanbieders, woningbouwcorporaties en clientvertegenwoordiging.

Conditie voor sociale inclusie

- a) Versterken van zelfmanagement, ervaringsdeskundigheid en informele zorg
- b) Garanderen van langdurige begeleiding met flexibele intensiteit
- c) Ondersteuningscontinuüm voor herstel en participatie
- d) Een breed arsenaal van woonvarianten
- e) Beschikbare en betaalbare wooneenheden
- f) Laagdrempelige toegang tot zorgfuncties
- g) Duurzaam samenwerken tussen gemeenten en zorgverzekeraars
- h) Borgen van kwaliteit en vraggerichtheid van ondersteuning

Tabel 3: Conditie voor sociale inclusie van de Commissie Dannenberg

Alle regio's hebben hun visie afgelopen jaren beschreven in een regiovisie beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Bij nagenoeg alle regio's zijn de condities voor sociale inclusie opgenomen in deze visie. Bij 80% van de regio's is de regiovisie tot stand gekomen in overleg met stakeholders. Inmiddels zijn enkele regio's bezig met een herziening of een concretisering van de regiovisie. Dit onderzoek gaat niet expliciet in op de stand van zaken per conditie. Wel zijn deze condities in belangrijke mate te linken aan de uitvoeringsafspraken. Om uitvoering te geven aan de condities zijn uitvoeringsafspraken immers van belang. In paragraaf 5.1 is besproken wat de stand van zaken is met betrekking tot het maken van uitvoeringsafspraken.

Waar regio's staan met betrekking tot het in praktijk brengen van de visie is zeer divers. Dit heeft ermee te maken dat iedere regio zijn eigen ontwikkelpad kiest en daarbij prioriteiten stelt. Geschiedenis (waar komt de regio vandaan), uitvoeringsafspraken (in hoeverre zijn er uitvoeringsafspraken gemaakt) en complexiteit (hoe is de regio opgebouwd) van regio's spelen daarbij een rol. Regio's met veel regiogemeenten die weinig met elkaar samenwerken hebben bijvoorbeeld een ander ontwikkelpad dan regio's met weinig regiogemeenten die al enkele jaren op verschillende dossiers goed samenwerken. Of regio's waarbij de huidige spreiding van voorzieningen niet overeenkomt met de gewenste spreiding hebben een andere opgave dan regio's waarbij dat wel de situatie is. Er is geen eenduidig en volgordelijk ontwikkelpad dat alle regio's doorlopen of kunnen doorlopen. Gezien het ingroeipad van 10 jaar is het nog niet noodzakelijk om alle afspraken al gerealiseerd te hebben voor 1 januari 2022.

Ondanks de verschillen tussen regio's zijn er diverse factoren die bijdragen aan de beweging beschermd thuis. Op hoofdlijnen zijn de onderstaande vier succesfactoren het vaakst genoemd:

- **Samenwerking:** Het betreft hier zowel de samenwerking tussen gemeenten (centrumgemeente en regiogemeenten) als de samenwerking met stakeholders.
- **Visie en commitment:** Het is van belang dat alle betrokken stakeholders (centrumgemeente, regiogemeente, zorgaanbieders, clientvertegenwoordiging en

woningbouwcorporaties) achter de visie staan en commitment uitspreken om een aandeel te leveren aan de beweging.

- **Inrichting zorginfrastructuur:** De inrichting van de zorginfrastructuur moet passen bij de beweging waar regio's vorm aan geven. Het betreft hier producten, voorzieningen en toegang tot de voorzieningen.
- **Huisvesting:** Er zijn voldoende huisvestingsmogelijkheden nodig waarbij de aantallen en type woningen en de spreiding daarvan overeenkomen met ambities van de regio's.

Subvraag 2: Wat zien de regio's als de belangrijkste opgaven voor de komende jaren?

Subvraag 3: Waarom zijn dit de belangrijkste vraagstukken?

De onderstaande punten zijn het vaakst genoemd als belangrijke opgave. Deze opgaven zijn de belangrijkste aandachtspunten omdat ze randvoorwaardelijk zijn om de beweging beschermd thuis en de doorontwikkeling vorm te geven en tegelijkertijd niet altijd makkelijk te organiseren zijn of veel tijd kosten.

- **Samenwerking:** Ondanks dat de samenwerking tussen gemeenten (centrumgemeente en regiogemeenten) en met stakeholders over het algemeen goed wordt bevonden blijft het noodzakelijk om te investeren in samenwerking. Daarnaast zijn enkele belangrijke stakeholders die bij diverse regio's nog niet of nog onvoldoende betrokken zijn. Binnen het gemeentelijk domein gaat het voornamelijk om afdelingen wonen, participatie en veiligheid. Daarnaast moeten zorgverzekeraars beter betrokken worden in de samenwerking.
- **Inrichting van de zorginfrastructuur & huisvesting:** Veel regio's zijn momenteel bezig om in kaart te brengen hoe het huidige situatie eruit ziet en wat de wenselijke inrichting zou moeten zijn. Op basis daarvan worden uitvoeringsafspraken gemaakt over aantal, type en spreiding van voorzieningen (inclusief beschikbaarheid van langdurige en levensbrede ondersteuning) en woningen. Doordat er veel factoren zijn die meespelen kost het echter tijd om de uitvoeringsafspraken ook daadwerkelijk te kunnen realiseren, zowel voor gemeenten als voor zorgaanbieders en woningbouwcorporaties. Het gaat bijvoorbeeld om factoren als financiële middelen en vastgoed.
- **Landing in de wijk:** Een belangrijke opgave is het organiseren van een goede 'landing' in de wijk, zowel voor cliënten als voor buurtbewoners. Belangrijk aandachtspunten zijn 1) acceptatie van de doelgroep in de wijk en 2) goede infrastructuur van welzijnsvoorzieningen voor cliënten.
- **Financiële tekorten:** Sommige regio's kampen met (dreigende) financiële tekorten op het sociaal domein terwijl er voldoende budget nodig is om de doorontwikkeling vorm te geven (personele capaciteit) en de benodigde investeringen te doen voor het realiseren van voldoende geschikte woningen, het op-, om- en afbouwen van bestaande voorzieningen en de inzet op innovatie (bijvoorbeeld eHealth). De combinatie van financiële onzekerheid enerzijds en dreigende financiële tekorten anderzijds is zorgwekkend.

Opgaven hangen in belangrijke mate ook met elkaar samen. Voor een goede landing in de wijk is spreiding van huisvesting bijvoorbeeld belangrijk terwijl spreiding moeilijk is te organiseren door beperkte investeringsruimte van woningbouwcorporaties.

Subvraag 4. Op welke wijze pakken regio's deze vraagstukken in samenspraak met stakeholders op?

Samenwerking wordt gezien als kansrijke optie om opgaven aan te pakken. Over het algemeen zijn regio's tevreden over de wijze waarop wordt samengewerkt. Vaste overlegstructuren zijn hierbij helpend. Gemeenten hebben vaak zowel bestuurlijk als ambtelijk vaste overlegmomenten. Met stakeholders wordt samengewerkt via bijvoorbeeld actieprogramma's of overlegtafels. Structurele samenwerking met clientvertegenwoordiging vraagt bij een aantal regio's nog om meer aandacht. Een aantal stakeholders zijn bij sommige regio's nog niet of nog onvoldoende betrokken. Binnen het gemeentelijk domein gaat het voornamelijk om afdelingen wonen, werk & inkomen, participatie en veiligheid. Daarnaast worden zorgverzekeraars en clientvertegenwoordiging door een aantal regio's gemist in de samenwerking.

Subvraag 5. Waar is de regio trots op?

Ondanks dat regio's niet op alle onderdelen uitvoeringsafspraken hebben gemaakt zijn ze volop bezig met de beweging beschermd wonen. Voorbeelden van waar regio's trots op zijn:

- Gerealiseerde samenwerking, visie en commitment;
- Ontwikkeling van nieuwe producten;
- Afbouw van intramurale plekken;
- Inrichting van de toegang;
- Nieuwe (langdurige) contractering;
- Vormgeving van het uitstroombepaling (eventueel via pilots);
- Vernieuwde woonconcepten.

Subvraag 5. Leidt dit tot concrete ondersteuningsbehoeften en zo ja, hoe ziet dit eruit?

Om verder vorm te geven aan de doorontwikkeling van beschermd wonen en maatschappelijke opvang en de in het vorige hoofdstukken genoemde opgaven zo goed mogelijk op te pakken, hebben regio's diverse aspecten aangegeven die ondersteunend kunnen werken, namelijk:

- Heldere communicatie en toegankelijke informatie over de huidige stand van zaken met betrekking tot landelijke ontwikkelingen met aandacht voor vraagtekens die bij bepaalde ontwikkelingen worden gesteld.
- Een platform waar regio's structureel en naar eigen behoefte inspirerende en praktische voorbeelden kunnen delen en inzien. Voor de vorm zijn verschillende opties: bijvoorbeeld handreikingen met concrete uitwerkingen van goede voorbeelden, voorbeeld documenten en/of (online) dialoogsessies.
- Ter beschikking stellen van een externe procesbegeleider of het aanbieden van financiële middelen voor een door de regio ingehuurd procesbegeleider. Er is behoefte aan heldere communicatie over de ondersteuning die VWS/VNG de regio's kan bieden en wat regio's daaraan hebben. Zo was de VLOT-adviseur bij veel regio's nog onbekend en heeft het onderzoek ervoor gezorgd dat er relaties zijn gelegd tussen de partijen in de regio en de VLOT-adviseurs. Een proactieve houding van de VLOT-adviseurs naar de regio's is wenselijk.
- Regio's kunnen gefaciliteerd worden met een uitwerking van voorbeelden en scenario's voor domein overstijgend samenwerken inclusief (financiële) voor- en nadelen. Dit kan helpen om het gesprek met de betreffende partijen te voeren. Ook kunnen regio's gefaciliteerd worden als de gemeentelijke domeinen wonen, participatie en veiligheid, zowel bestuurlijk als

ambtelijk, met elkaar uitspreken dat ze vanuit hun eigen verantwoordelijkheid inhoud geven aan de gezamenlijke opgave van de doorontwikkeling en aangesproken worden op deze verantwoordelijkheden.

- Heldere communicatie en toegankelijke informatie voor gemeenteraden over de doorontwikkeling en de beweging beschermd thuis. Op basis van deze informatie kunnen regio's het gesprek aangaan met gemeenteraden.
- (Landelijke) aanpak voor het beïnvloeden van de maatschappelijke beeldvorming van de doelgroepen beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

7. Reflectie

In dit hoofdstuk geven we op basis van de uitvraag, regiogesprekken en de analyse een korte reflectie op wat ons als onderzoekers is opgevallen. Daarbij maken we ook gebruik van de ervaringen die we in een aantal regio's in de afgelopen jaren hebben opgedaan op onderdelen van de doorontwikkeling van beschermd wonen en maatschappelijke opvang.

De doorontwikkeling beschermd wonen staat gepland per 1 januari 2022 en maatschappelijke opvang per 1 januari 2026. Er is een ingroeipad van tien jaar (2022-2031) om van de huidige historische verdeling (over centrumgemeente) naar een objectieve verdeling (over alle gemeente) te komen waarbij tegelijkertijd een beweging naar beschermd thuis in gang wordt gezet. De commissie Dannenberg heeft aangegeven dat de beweging complex is en tijd en geduld vraagt. Hier wordt met een ingroeipad van tien jaar rekening mee gehouden. Om de doorontwikkeling goed vorm te geven maken regio's een ontwikkeling door. De doorontwikkeling krijgt in grofweg drie fases vorm: 1) visie ontwikkeling, 2) maken van uitvoeringsafspraken en 3) uitvoering van afspraken. Om te bepalen wat de huidige stand van zaken hebben we deze groeifases gebruikt als 'meetlat' om de ontwikkeling die regio's door maken tegen af te zetten.

Stand van het land

Regio's zijn vanaf 2016 aan de slag gegaan met het schrijven van regiovisies waarin de condities voor sociale inclusie van de commissie Dannenberg zijn meegenomen. Er is een breed draakvlak voor de doelstellingen van 'Dannenberg' en voor het creëren van deze condities in de eigen regio. Deze regiovisies zijn overal aanwezig en worden in enkele regio's inmiddels geactualiseerd en/of geconcretiseerd. Daarmee concluderen we dat de fase van visieontwikkeling goed op gang is gekomen. Momenteel zijn regio's aan de slag om de visie te vertalen in concrete uitvoeringsafspraken. Afspraken tussen het Rijk en de gemeenten uit 2016 en de Norm voor Opdrachtgeverschap uit 2020 geven richting aan de onderwerpen waar uitvoeringsafspraken over gemaakt moeten worden. Om klaar te zijn voor de eerste stap in de doorontwikkeling, is het noodzakelijk dat deze uitvoeringsafspraken voor 2022 gereed zijn, zodat hier vanaf 2022 uitvoering aan gegeven kan worden.

Uit dit onderzoek blijkt dat alle regio's bezig zijn met het maken van uitvoeringsafspraken. Ook blijkt dat er in 2021 nog wel wat moet gebeuren om de uitvoeringsafspraken op alle onderdelen daadwerkelijk gereed te krijgen. Ondanks dat niet alle regio's de uitvoeringsafspraken nu al gereed hebben, wordt in enkele regio's ook al uitvoering gegeven aan de afspraken en daarmee aan de beweging beschermd thuis, bijvoorbeeld door actieprogramma's, pilots en de ontwikkeling van nieuwe producten. De mate waarin regio's hierin slagen is zeer divers. Iedere regio kiest hierbij zijn eigen ontwikkelpad en stelt zijn eigen prioriteit. De stappen die regio's zetten in de uitvoering van de afspraken en de beweging beschermd thuis is bemoedigend, maar het is nog niet noodzakelijk om alle afspraken al uitgevoerd te hebben voor 1 januari 2022.

In vergelijking tot de stand van zaken rond beschermd wonen en maatschappelijke opvang die in 2017 door AEF in beeld is gebracht, blijkt dat de gemeenten met hun stakeholders actief zijn

doorgegaan met de doorontwikkeling. Vanuit de regiovisies is men verder gegaan met het maken van concrete uitvoeringsafspraken, waarbij de verschillen tussen regio's die in 2017 werden geconstateerd nog steeds bestaan. Daarbij heeft voorliggend onderzoek meer inzicht gegeven in de succesfactoren en in de faciliteiten die noodzakelijk zijn om de doorontwikkeling voort te kunnen zetten.

Om ervoor te zorgen dat regio's zich verder kunnen door ontwikkelen zien we onderwerpen waarop versnelling mogelijk is, zowel voor het maken van uitvoeringsafspraken (fase 2) als voor de realisatie daarvan (fase 3). We bevelen dan ook aan dat de landelijke partijen de voorwaarden helpen creëren waardoor die versnelling wordt gerealiseerd.

Maken van uitvoeringsafspraken

Duidelijkheid: Veel regio's hebben behoefte aan duidelijkheid met name met betrekking tot het landelijke verdeelmodel en de Wlz-uitname voordat concrete uitvoeringsafspraken gemaakt kunnen worden. Regio's willen eerst weten waarvoor ze verantwoordelijk zijn en de financiële middelen die daaraan zijn gekoppeld. Ook in 2017 is dit door AEF aangehaald als belangrijk aandachtspunt. Het is opvallend dat dit punt drie jaar later opnieuw naar voren komt. Hiermee geven regio's (wederom) aan dat het voor de doorontwikkeling van belang is dat het ministerie van VWS en de VNG op deze punten op korte termijn duidelijkheid geven, zodat regio's de uitwerking naar concrete uitvoeringsafspraken kunnen maken. We bevelen dat dit punt met hoge prioriteit wordt opgepakt.

Samenwerking: Regio's dienen afspraken te maken over samenwerking tussen gemeenten en met stakeholders (aanbieders, woningbouwcorporaties en clientvertegenwoordigers). Daarbij is het van belang dat regio's nu al actief vorm geven aan een goede samenwerking om op alle onderdelen uitvoeringsafspraken te kunnen maken. Samenwerking is daarmee een belangrijke basisvoorwaarde. Het bouwen aan een goede samenwerking kost tijd en is een opdracht aan de regio's zelf. Uit de evaluatie van de stand van zaken in 2017 werd het belang van samenwerking ook aangehaald. Om deze samenwerking te versnellen bevelen we aan dat de landelijke partijen de regio's hierbij faciliteren, bijvoorbeeld door het leveren van procesondersteuning of door het aanspreken van partijen op hun verantwoordelijkheid.

Inspirerende voorbeelden: Alle regio's maken over dezelfde onderwerpen uitvoeringsafspraken. De inhoud van de afspraken verschilt per regio, maar in het proces en de afwegingen zitten veel overeenkomsten. Door een platform te bieden waar regio's de mogelijkheid hebben om informatie en voorbeelden met elkaar te delen kan versnelling aangebracht worden. Dit platform kan verschillende vormen of een combinatie van vormen aannemen, bijvoorbeeld een plek om documenten te delen, intervisie, ontwikkeltafels. Ook dit werd in 2017 aangegeven in het rapport van AEF. Uit voorliggend onderzoek blijkt dat hier nog onvoldoende vorm aan is gegeven, omdat de behoefte nog steeds bestaat. Het ligt voor de hand dat een landelijke partijen zoals het ministerie van VWS, de VNG en/of ZonMw (als onderdeel van de subsidies) hierin initiatief nemen.

Realisatie van uitvoeringsafspraken

Samenwerking: Samenwerking vraagt om onderhoud, het maken van afspraken alleen is geen garantie voor goede samenwerking. Ondersteuning bij regionale samenwerking blijft een punt van aandacht, ook in de periode na 1 januari 2022 als de uitvoeringsafspraken worden gerealiseerd.

Huisvesting & zorginfrastructuur: Een passende zorginfrastructuur en voldoende huisvesting voor cliënten zijn belangrijke randvoorwaarden om de beweging beschermd thuis vorm te geven. In deze rapportage hebben regio's deze factoren aangedragen als succesfactoren, randvoorwaarden en opgaven. Het maken van concrete uitvoeringsafspraken is geen garantie voor realisatie. Er zijn immers veel factoren die van invloed zijn op het kunnen realiseren van de uitvoeringsafspraken, zoals financiële middelen en vastgoed. In de regio's hebben gemeenten, zorgaanbieders en woningbouwcorporaties hier een belangrijke rol in. Om de benodigde huisvesting en zorginfrastructuur te kunnen realiseren is financiële investeringsruimte nodig. Hier zit een spanning met de (dreigende) financiële tekorten van veel gemeenten op het sociaal domein en de beperkingen die woningcorporaties ervaren door de verhuurdersheffing. Ook zien we dat veel regio's zoeken hoe ze deze vergelijkbare vraagstukken kunnen oppakken. Mogelijk dat hiervoor bijvoorbeeld landelijke handreikingen behulpzaam kunnen zijn.

Landing in de wijk: Een goede 'landing' in de wijk organiseren, zowel voor cliënten als voor buurtbewoners, wordt gezien als belangrijke opgave. Het belang hiervan is groot, omdat het raakt aan de kern van de doorontwikkeling. Aandachtspunten daarbij zijn 1) acceptatie van de doelgroep in de wijk en 2) goede infrastructuur van welzijnsvoorzieningen voor cliënten. In het werken aan acceptatie van de doelgroep en het creëren van een goede infrastructuur hebben regio's een belangrijke taak. Wel kunnen zij ondersteund worden door landelijk aandacht te genereren voor de beweging beschermd thuis en daarmee te werken aan een brede acceptatie van de doelgroep in de wijk.

Concluderend

Als onderzoekers hebben we in de periode na de zomer van 2020 de landelijke stand van zaken in beeld gebracht als het gaat om de voorbereidingen op de doorontwikkeling van beschermd wonen (en maatschappelijke opvang). We hebben tijdens het onderzoek ervaren dat in het hele land met veel inzet wordt gewerkt aan het creëren van voorwaarden waaronder inwoners met psychiatrische problematiek in toenemende mate inclusief kunnen worden ondersteund. We hebben overwegend positieve geluiden gehoord over de beweging die door het advies van Dannenberg is ingezet. Dat nog niet alle regio's klaar zijn voor de volgende fase van die doorontwikkeling is een gevolg van de complexe en veel omvattende opgave. We hopen dat deze rapportage een bijdrage levert ter ondersteuning aan de ingezette beweging en dat de betrokken partijen zien welke kansen er liggen om de stap naar inclusiviteit mogelijk te maken.

Bijlage 1. Digitale uitvraag

In lijn met het advies van de commissie Dannenberg wordt in het land volop gewerkt aan sociale inclusie door mensen met een psychische kwetsbaarheid zoveel mogelijk te huisvesten in de wijk. Goede regionale samenwerking is de motor bij de doorontwikkeling van beschermd wonen en maatschappelijke opvang. Om deze samenwerking kracht bij te zetten hebben de gemeenten een Norm voor Opdrachtgeverschap (NvO) ontwikkeld, die op dit moment geïmplementeerd wordt.

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) willen graag weten hoe het staat met de uitvoeringsafspraken die voortvloeien uit het advies van de commissie Dannenberg, wat de ondersteuningsbehoefte is van gemeenten en andere partijen, en hoe regio's van elkaar kunnen leren. Bureau HHM is gevraagd hier de komende twee maanden onderzoek naar te doen en vraagt hierbij om input van alle regio's.

Digitale uitvraag

Aan alle centrumgemeenten vragen wij onderstaande vragen (via een digitale omgeving) in te vullen voor hun regio. Waar mogelijk kunt u de antwoorden al afstemmen met (enkele) regiogemeenten. De onderdelen A t/m D van de vragenlijst hebben een inventariserend karakter. Deze vragen zijn bedoeld om een algemeen landelijk beeld te krijgen van de stand van zaken. Waar nodig kunt u bij deze antwoorden een nadere toelichting geven. De vragen bij onderdeel E zijn bedoeld om inzicht te krijgen in de ervaringen, struikelblokken, succesfactoren en ondersteuningsbehoeften. We willen u vragen om de toelichtingen en open antwoorden zo beknopt mogelijk te houden, zodat ze voldoende informatie geven om vervolgens tijdens de online regiogesprekken hierop nader in te gaan. Aan het eind van de vragenlijst kunt u enkele relevante documenten uploaden.

We willen benadrukken dat de uitvraag zowel betrekking heeft op BW als MO. Wanneer het antwoord specifiek betrekking heeft op of BW of MO, wilt u dat dan aangeven?

We verwachten dat het invullen van de vragenlijst 30-45 minuten kost.

Het invullen en indienen van de uitvraag kan tot: **donderdag 3 september 12.00 uur**. Lukt dit niet, neem dan contact op met de contactpersoon van bureau HHM die staat vermeld in de mail die u heeft ontvangen.

A. Doorontwikkeling BW en MO

Het advies van de commissie Dannenberg geeft acht condities voor sociale inclusie aan.

De acht condities zijn:

- Versterken van zelfmanagement, ervaringsdeskundigheid en informele zorg
- Garanderen van langdurige begeleiding met flexibele intensiteit
- Ondersteuningscontinuüm voor herstel en participatie
- Een breed arsenaal van woonvarianten
- Beschikbare en betaalbare wooneenheden
- Laagdrempelige toegang tot zorgfuncties
- Duurzaam samenwerken tussen gemeenten en zorgverzekeraars
- Borgen van kwaliteit en vraaggerichtheid van ondersteuning

1. Is er een inhoudelijke visie op hoe de ondersteuning aan de doelgroep van beschermd wonen (BW) en maatschappelijke opvang (MO) in de regio vormgegeven zal worden, met uitwerking van de acht condities voor sociale inclusie?

- Nee
- In ontwikkeling
- Ja

Toelichting:

B. Concrete afspraken

Zijn er concrete uitvoeringsafspraken gemaakt over:

1. Governance en de verdeling van verantwoordelijkheden tussen gemeenten in regio?

- Nee
- In ontwikkeling
- Ja

Toelichting:

2. De wijze waarop samengewerkt gaat worden tussen gemeenten in de regio?

- Nee
- In ontwikkeling
- Ja

Toelichting:

3. De wijze waarop samengewerkt gaat worden met andere betrokken partners binnen de regio?

- Nee
- In ontwikkeling
- Ja

Toelichting:

4. De verdeling en spreiding van voorzieningen tussen lokaal en regionaal?

- Nee
- In ontwikkeling
- Ja

Toelichting:

5. De wijze waarop toegang tot BW en MO georganiseerd wordt?

- Nee
- In ontwikkeling
- Ja

Toelichting:

6. De verdeling van het beschikbare budget en de financiële risico's?

- Nee
- In ontwikkeling
- Ja

Toelichting:

7. Financiële solidariteit?

- Nee
- In ontwikkeling
- Ja

Toelichting:

8. De wijze waarop de overgangsfase tussen de nieuwe en oude verdeling van financiële middelen vormgegeven wordt?

- Nee
- In ontwikkeling
- Ja

Toelichting:

9. De wijze waarop tijdens de overgangsfase geborgd wordt dat bestaande en nieuwe cliënten weten waar ze aan toe zijn?

- Nee
- In ontwikkeling
- Ja

Toelichting:

C. Planning voor realisatie

Heeft de regio een planning voor realisatie van deze afspraken per 1 januari 2022?

- Nee
- In ontwikkeling
- Ja

Toelichting:

D. Stand van zaken NvO

Wat is de stand van zaken met betrekking tot de deelonderwerpen van de [Norm voor Opdrachtgeverschap \(NvO\)](#)?

1. De regio beschikt over een regiovisie die in regionaal verband is opgesteld en door de verschillende gemeenteraden wordt vastgesteld.

- Nee
- In ontwikkeling
- Ja

Toelichting:

2. Deze regiovisie is tot stand gekomen in overleg met professionals, (vertegenwoordigers) van inwoners, ervaringsdeskundigen en ketenpartijen?

- Nee
- In ontwikkeling
- Ja

Toelichting:

3. Geeft de regiovisie helderheid hoe gemeenten in regioverband de beschikbaarheid en continuïteit van zorgfuncties borgen?

- Nee
- In ontwikkeling
- Ja

Toelichting:

4. Bevat de regiovisie afspraken over inkoop van plekken buiten de eigen regio met aandacht voor informatie-uitwisseling en overleg?

- Nee
- In ontwikkeling
- Ja

Toelichting:

5. Gaat de regiovisie in op de wijze waarop lokale toegang verbonden is met de regionale MO en regionaal gecontracteerde hulp?

- Nee
- In ontwikkeling
- Ja

Toelichting:

6. Gaat de regiovisie in op de wijze waarop niet-vrijblijvende governance gekozen is (met één aanspreekpunt dat extern kan optreden namens de regio)?

- Nee
- In ontwikkeling
- Ja

Toelichting:

7. Op welke wijze wordt binnen de regio gewerkt aan het beperken van administratieve lasten?

Bijv.: toepassen van de drie uitvoeringsvarianten in sociaal domein of bij regionale contractering dezelfde contractvoorwaarden en gezamenlijk contractbeheer hanteren.

8. Op welke wijze wordt zowel vanuit stabiliteit als vanuit innovatie ingezet op meerjarige contractering?

E. Algemeen

1. Wat zijn de belangrijkste opgaven voor de komende jaren en waarom zijn dit de belangrijkste opgaven?

2. Wat zijn kansrijke opties in de regio om de opgaven op te pakken?

3. In hoeverre slaagt de regio erin om de beweging 'beschermd thuis' op gang te krijgen?

4. Wat zijn de belangrijkste succesfactoren?

5. Wat zijn de belangrijkste aandachtspunten?

6. Wat de belangrijkste randvoorwaarden?

7. Op welk gebied heeft u behoefte aan aanvullende ondersteuning (zowel bij implementatie van de adviezen van Dannenberg als bij de implementatie van de NvO)?

8. Hoe gaat u als regio om met verschillende tijdspaden voor de doorontwikkeling van BW en MO?

9. Op welke wijze wordt samengewerkt met stakeholders?

10. Hoe verloopt de samenwerking met stakeholders?

11. Wat zijn bereikte resultaten of uw grootste trots?

Tot slot

Hier kunt u de documenten uploaden welke inzicht verschaffen in uw regiovisie, uitvoeringsafspraken en stand van zaken op verschillende acties. Ook kunt u inspirerende voorbeelden van bijvoorbeeld convenanten en samenwerkingsafspraken delen.

Bijlage 2. Leidraad online regiobijeenkomsten

Introductie: In opdracht van het ministerie van VWS en de VNG doen we onderzoek naar de stand van het land van de implementatie van het advies van de commissie Dannenberg.

Vandaag gaan we in gesprek over de stand van zaken in jullie regio met betrekking tot de uitvoeringsafspraken en Norm voor Opdrachtgeverschap. Het uitgangspunt is de door de centrumgemeente ingevulde uitvraag. We willen het gesprek voeren vanuit drie rode draden:

- 1) Voorbereiden op een (deels) nieuwe / versterking van de bestaande werkwijze.
- 2) Organiseren van nieuwe gemeentelijke samenwerking binnen de regio.
- 3) Vertaling naar de uitvoeringspraktijk.

Bij alle onderdelen is het van belang dat we inzicht krijgen in de volgende zaken:

- Als er afspraken zijn:
 - Welke zijn dat?
 - Hoe zijn die verankerd/vastgelegd?
 - Wat maakt dat het gelukt is afspraken te maken?
 - Hoe ver reiken de afspraken? Zijn ze op visie niveau of gaan ze ook over de uitvoering?
 - Wat heb je eventueel nodig om de huidige afspraken te borgen (ondersteuningsvraag)?
- Als er nog geen afspraken zijn:
 - Waar zit de discussie? (inhoudelijke punten van tegenstelling opzoeken)
 - Verwacht je dat je er met elkaar voor het eind van de komende winter uit gaat komen?
 - Wat heb je eventueel nodig om hierin te versnellen?

Daar waar we spreken over stakeholders refereren we aan de onderstaande partijen: centrumgemeenten, regiogemeenten, aanbieders, woningcorporaties en cliëntvertegenwoordigers.

Vragen	Vragen uit de digitale uitvraag
Algemeen (15 minuten)	
Inventarisatie: Jullie hebben als bijlage bij deze digitale afspraak een door de centrumgemeente ingevulde uitvraag ontvangen. In hoeverre zijn de antwoorden herkenbaar voor jullie? • Zo nee, welke antwoorden zijn volgens jullie niet herkenbaar?	
Hoe is de regiovisie tot stand gekomen? • Hoe is onderling overleg en besluitvorming georganiseerd? • Welke stakeholders zijn betrokken geweest? Is de regiovisie, in navolging op de Norm voor Opdrachtgeverschap, tot stand gekomen in overleg met professionals, (vertegenwoordigers) van inwoners, ervaringsdeskundigen en ketenpartijen? • Hoe wordt het cliëntperspectief betrokken in de regio?	D1/2 E9/10
Hoe gaat u om met verschillende tijdspaden BW (2022) en MO (mogelijk 2026)? • Welke afwegingen liggen ten grondslag aan de gemaakte keuzes?	E8
Rode draad 1: Voorbereiden op een (deels) nieuwe wijze van ondersteunen (15 minuten)	
Is er een gedeelde visie/ambitie op de 8 condities voor sociale inclusie (Dannenberg)? • Welke stakeholders zijn betrokken geweest bij de ontwikkeling van deze visie? • Wat waren de succesfactoren/struikelblokken bij de ontwikkeling van deze visie? • Op welke wijze wordt rekening gehouden met actuele ontwikkelingen zoals COVID 19 en de openstelling van Wlz voor GGZ?	A1
Wat is jullie visie op de inrichting van de ambulante infrastructuur? • In hoeverre hebben jullie scherp in beeld wat lokaal nodig is om meer mensen met ambulante ondersteuning te helpen? • En wat is ervoor nodig om dit in de praktijk voor elkaar te krijgen?	

Vragen	Vragen uit de digitale uitvraag
Rode draad 2: Organiseren van nieuwe gemeentelijke samenwerking binnen de regio (15 minuten)	
Zijn er concrete afspraken gemaakt over (regionale) taken als inkoop, financiering en contractmanagement? In hoeverre is er overeenstemming over de uitvoering van deze taken? Op welke wijze wordt gewerkt aan het beperken van de administratieve lasten?	B6/7 D4/7/8 Eventueel E1 t/m6
Zijn er, in navolging op de Norm voor Opdrachtgeverschap, concrete afspraken gemaakt over governance en de verdeling van verantwoordelijkheden tussen de gemeenten in de regio? Hoe zien die eruit? Hoe verloopt de samenwerking op bestuurlijk niveau? Kansen/valkuilen? Hoe verloopt de samenwerking op ambtelijk niveau? Kansen/valkuilen?	B1/2 D6 Eventueel E1 t/m6
Hoe verloopt de samenwerking tussen wonen (passende huisvesting), maatschappelijke ondersteuning en wijkwelzijn (leefbaarheid, stut en steun)? Zijn er afspraken over de onderlinge samenwerking (in dienst van specifieke inwoners)?	
Zijn er afspraken over financiële risico's die samenhangen met de bovenlokale taken (hoe lasten verdelen, hoe omgaan met tekorten en eventuele overschotten, reikwijdte van het woonplaatsbeginsel binnen de regio, et cetera)? In hoeverre hebben de portefeuillehouders met elkaar verkend welke opties er zijn? In hoeverre is er consensus over de keuze die in een afspraak moet worden vastgelegd? In hoeverre zijn de gemeenteraden hierbij betrokken?	B6/7 Eventueel E1 t/m6
Rode draad 3: Vertaling naar de uitvoeringspraktijk (15 minuten)	
Zijn er afspraken gemaakt over de grens tussen lokale verantwoordelijkheid en regionale samenwerking m.b.t. voorzieningen? Is duidelijk gedefinieerd welke voorzieningen/vormen van ondersteuning lokaal en welke regionaal beschikbaar moeten zijn?	B4 D3 Eventueel E1 t/m6

Vragen	Vragen uit de digitale uitvraag
Is er zicht op wat er nodig is qua huisvesting? Zijn er concrete afspraken gemaakt over wonen? Hebben jullie zicht op aantallen? Zijn er afspraken gemaakt over hoe jullie dit gaan realiseren? Zo ja, waar zijn deze vastgelegd?	
Zijn er afspraken over de toegang? Hoe wordt de lokale toegang en (waar nodig/passend) overdracht naar regionale voorzieningen ingericht? Hoe wordt de specifieke GGZ-expertise ingericht?	B5 Eventueel E1 t/m6
Zijn er afspraken gemaakt over het inrichten van het regionale zorgveld: afbouw, ombouw en opbouw van huidige locaties richting de toekomstig gewenste locaties (kwalitatief en kwantitatief)? In hoeverre hebben jullie zicht op aantallen? In hoeverre hebben jullie zicht op specifieke doelgroepen (mensen met autisme, VG, psychiatrie)? In hoeverre is dit vertaald naar een concreet zorgaanbod en hoe zorgaanbieders dit gaan organiseren? Zijn er afspraken over de beschikbaarheid en continuïteit van zorgfuncties? Is elk aanbod in de regio beschikbaar of wordt bepaald aanbod elders ingekocht (en waarom)? Is duidelijk wat dit betekent voor de huidige locaties m.b.t. afbouwen, ombouwen en opbouwen? Zijn er afspraken gemaakt over periodieke cliëntraadplegingen / het ophalen van ervaring van cliënten?	B4 D3 Eventueel E1 t/m6
Overgangsfase (10 minuten)	
Zijn er afspraken gemaakt over het ingroeipad van de huidige situatie naar de nieuwe? In hoeverre is er een beeld van de periode waarbinnen de overstap wordt gemaakt? In hoeverre zijn er afspraken gemaakt over de financiële risico's in deze tussenfase? Zo ja, waar zijn deze vastgelegd?	B8/9 C E8
Ondersteuningsbehoeften (15 minuten)	
Welke ondersteuningsbehoefte hebben jullie om de doorontwikkeling vorm te geven?	E7

